

Vilâyetlerin umumî idaresi hakkında ¹/₃₅₂ numaralı kanun lâyihası ve Muhtelit ve Bütçe Encümenleri mazbataları

T. C.

*Başvekâlet
Muamelat müdürlüğü
Sayı 280*

9/1/929

B. M. M. Yüksek reisliğine

Vilâyetlerin umumî idaresi hakkında Dahiliye Vekâletince teklif olunup İcra Vekilleri Heyetinin 16/1/929 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

İşin müstaceliyet ve ehemmiyetine binaen muhtelit bir Encümen tarafından tetkikine ve neticesinin iş'arına müsaade buyurulması rica olunur efendim .

*Başvekil
İsmet*

Esbabı mucibe

Vilâyetlerin idaresi için elde mevcut olan 13 mart 329 tarihli (İdareî umumiyeî vilâyat) kanunu bir kanunu muvakkat olduğu gibi bu kanunla valilere verilmiş olan salâhiyetlerden muhtelif idare şubelerine ait olanlar zaman zaman birer kanunla alınmış, bir kısmı idare şubesi amirlerine, diğer kısımları da vekâletlere verilmiştir. Bu suretle kanun esaslarından en mühimlerini zayı etmiştir.

Halbuki (rüesayi memurun mülkiyenin salâhiyeti lâzimeyi haiz olmasına itina ve bu bapta mevzuatı kanuniyemize icap eden ahkâmın derpiş edilmesi) Hükûmetin umdelerinde dahildir. Nizamı idareyi muhafaza için valilerin Hükûmeti merkezîyeyi ve ayrı ayrı her vekâleti temsil etmesi lâzım ve zaruridir. Her vekâletin ayrı ayrı vilâyetler üzerinde mürakabe hakları ise derkârdır. Talî işler hakkında vilâyetlerce vekâletler namına ittihazı karar edilmesi de çok faydabahşır. Bu memurların en yakın mevkide bulunmasına ve bütün vesaiki tetkik ve icabatı mahalliyei daha eyi ihata eylemesi tabîî olmasına mebni valilerin kararlarından istifade edilmek lâzımgelir. İşte bütün bu hususlar vilâyetlerin umumî idaresi hakkında yeni bir kanunun tedvinini zarurî kılmıştır. Yeni kanuna; on beş senelik bir maziye malik olan 329 kanunu muvakkatı esas ittihaz edilmiştir. Ancak icabatı hazıra nazarı dikkata alınarak kanundan bazı maddeler tay edildiği gibi yine icabatı dolayısıyla bazı maddeler ilâve olunmuştur.

Kanunda mütehasıs memurların mensup oldukları vekâletler tarafından tayini esası kabul edilmiş ve muhtelif vekâletlere muhtelif kanunlarla memur tayini hakkında verilen kanunî salâhiyetler muhafaza edilerek bunun haricindeki memurların tayini mahallerine bırakılmıştır.

Bu suretle talî memurlar bir madde ile tespit olunmuştur. (Madde: 13) Memurin kanunu nazarı dikkata alınarak kaza ve vilâyetlerde memurin kanunları ahkâmına muvafık olmıyan tayinler hakkında olunacak muameleye dair bir madde konulmuştur. (Madde: 14) Aynı zamanda devâiri devletin tam bir ahenk dairesinde çalışmasını temin için valinin vilâyet memurları hakkında inzibatî cezaları tatbik husundaki vaziyeti tasrih edilmiştir. (Madde : 15)

Valilerin her vekâletin ayrı ayrı mümessili oldukları ve vilâyete ait işler hakkında ait olduğu vekâletlerle muhabere edecekleri ve vekâletlerin de idarî ve siyasi muhaberatı ve vilâyete ait işleri doğruca Valilere yazacakları tespit olunmuş ve her iki surette de Dahiliye vekâletinin tavsit edilmeyeceği ve vekâletlerce bir vilâyete verilen emrin infaz edilmediği görülürse keyfiyetin esbabı mucibesile Başvekâlete yazılacağı tevsik edilmiştir. (Madde: 18)

Vekâletlerin mütehasıs rüesayi memurınle resen muhabere ve muameleleri fennî ve hesabata ait malî ve ihtisasî hususata inhisar ettirilmek suretile Valilerin her vekâletin mümessili olduğu teyit ve tevsik olunmuştur. (Madde: 19)

Kaymakamlarla idarî şube reislerinin kanunlar ve nizamnameler ve talimatnamelerle mukarreratın esasında veyahut suveri icraiyesinde istizana muhtaç gördükleri hususatı Validen sormaları ve Valinin halli mesele edemediği takdirde keyfiyeti ait olduğu vekâletten istizan eylemesi esası kabul edilmiştir. (Madde : 22)

Memur ile amir arasında bir emrin kanun ve nizamnamelere ve talimat ve emirlere mutabakat etmemesinden mütevellit ihtilâfta vilâyette en yüksek merci olarak Vali tanınmıştır. (Madde: 24)

Vilâyet dahilinde Jandarma ve Polis kuvvetleri doğrudan doğruya Valinin emri altına verilmiş ve mezkûr kuvvetlerin muvakkaten mevkilerinin tebdil ve mâhali ahara nakilleri ve Jandarma zabitanile Polis komiser ve memurlarının vilâyet dahilinde icabına göre muvakkat veya daimî surette mevkilerinin tahvili hususunda vilâyet Valisi salâhiyettar kılınmıştır. (Madde: 26)

Askerî kumandanların ve askerlik şube reislerinin hususatı askeriyye ve bilhassa seferberlik istihzaratına müteallik vukubulan muracaatlarını sür'atle ikmâl ve vilâyet muntakasında askerî kumandanların sihhî, iâse ve iskân hususundaki muracaatlarını imkân mertebesinde temin etmesi için maddeler konmuştur. (Madde: 28,29)

Valilerin her sene nihayetinde Dahiliye vekâletince yapılacak nümuneye tevfikân vekâletlere bir rapor göndermesi usul ittihaz olunmuştur. (Madde: 41)

Yalnız Dahiliye vekâletinin değil Devletin şahsiyeti maneviyesinin mümessili olan Valinin Devletin siyaseti umumiyesile tevem gitmek zaruretinde olan idare makinasının muntazam bir surette işlemesini ve bilumum dairelerde kanuna hürmet edilmesini ve bir kelime ile kanunların hüküm sürmesini temin eylemesi icap eder. Binaenaleyh Valiler Hükümetin çizdiği ana hatlarla hem ahenk olarak memur oldukları vilâyet dahilinde Devletin ve teşkilâtın ifasına mecbur olduğu mühtelif işlerin eyi bir surette inkişafını temin için Adliye ve Ordudan maada bilcümle memurların muamelâtını tanzim salâhiyetini haizdirler ve bu salâhiyeti de her ay nihayetinde ve lüzum gördüğü sair zamanlarda hükkâm ile ordu mensubininden maada bilumum memurları hey'et halinde ve yahut münferiden davet ederek mesailerî hakkında kendilerinden malûmat istemek ve icap eden talimatı vermek suretile istimal edebilirler. Kanuna bu hususun temini için bir madde konmuştur. (Madde: 45)

Halkın işlerinin azamî sür'at ve sühuletle görülmesini ve bahusue köy kanununun tamamile tatbik edilmesini temin için hükümet nevahi teşkilatına ehemmiyeti mahsusa affetmektedir.

Köylünün tapu, nufus, vergi gibi kendisini çok alâkadar eden işler için kaza merkezine kadar gitmesi müşküldür. Bu sebeple dir taraftan nevahi adedinin tekessürüne çalışılarak tam teşekküllü nahiyeler vücuda getirilmekte bulunmuş ve kanuna da nahiyeye müdür ve memurları hakkında bazı ahkâm ilâve edilmiştir. (Madde : 59-64)

Elyevm vilâyet idare heyetlerinin müzakere ve kararları ve idarî davaları tarzı tetkik ve rüyetleri bir usule tabi tutulmadığından bu teşkilattan maksut olan gaye kemalile iktifat olunamamaktadır. Binaenaleyh idare heyetlerince idarî davaların ne tarzda rüyet ve tetkik edileceği hususunun kanunu mahsus ile tayini tasavvur edilmiş ve bu bapta bir kanun da ihzar edilmekte bulunmuştur.

Aynı zamanda idare heyetlerinin ittihaz edecekleri idarî ve istişarî ve kazaî kararlar ve bunlardaki msabı ekseriyet ayrı ayrı izah edilmiştir. (Madde: 65 - 78)

Hasılı yeni kanun sonradan neşir ve tedvin edilen kanunlar ve nizamnamelerle duçarî ziyâ olan bazı esasların iadesi; kanunda mevcut olmayan bazı ahkâmın ilâvesi ve mevcut hakâmın kanunlarla telifi suretile vücuda getirilmiştir.

T. B. M. M.

21/3/1929

Encümeni Mahsus

Karar № 1

Esas № $\frac{1}{852}$

Muhtelit Encümen mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

Dahiliye vekâletince tanzim olunup İcra vekilleri hey'etinin 16- 1- 929 tarihli içtimasında Yüksek meclise arzı kararlaştırılan (Vilâyetlerin umumî idaresi hakkındahi kanun lâiyhası) nı tetkik etmek üzere seçilmiş olan hususî encümenimiz bu lâiyhayı tetkik etmiştir.

Teşkilâtı esasiye kanunumuzun 91 inci maddesinde Vilâyetlerin umuru tevsii me'zuniyet ve tefriki vezaif esası üzerine idare olunacağı yazılı olmasına göre Encümenimiz de bu iki mühim esası daima göz önünde tutmuş ve lâiyhayı bu esaslara göre tetkik etmiştir.

Tevsii me'zuniyet ve tefriki vazaif esasları hakkındaki mütalaadan evvel, Encümen Vilâyetler idaresinin bir tarihçesini mazbatasına geçirmeği faydalı bulmuştur.

VİLÂYETLER İDARESİ

Anadoludaki Selçuk devleti dağıldıktan sonra diğer beyler gibi istiklâlini ilân eden Osman bey ve halefleri zamanında yeni Hükümetin sınırları genişledi. İhtiyaçlar arttı . Zaptolunan yerlerin merkezden idaresi mümkün olmadı. Rumeli taraflarında da Devlet hüdutları uzaklara kadar götürülmüş oldu. Bunun üzerine memleket « Sancak » namile bir takım parçalara ayrılarak idare başına (Sancak Beyleri) konulmuş ve Anadolu'daki Sancakların hey'eti mecmuası (Anadolu beylerbeyi) ve Rumeli deki sancakların hey'eti mecmuası da (Rumeli Beylerbeyi) namını taşıyan iki büyük amirin idaresine verilmiştir. Her biri üç tuğlu vezirler den olan bu amir ve umum valilerden Anadolu Beylerbeyi evvela Ankara ve sonra Kütahyada, Rumeli Beylerbeyi de evvela Sofya ve sonra Manastırda otururdu. Muharebe zamanlarında idareleri altında bulunan Sancakların umum askerî kuvvetlerine kumanda eden bu amirler muharebenin Anadolu ve Rumeli yakalarında olmalarına göre sağ ve sol cenah kumandanlıklarını da ifa ederlerdi.

16 inci asır sonlarında eski sancaklar « Eyalet » haline konularak bir takım sancaklara ayrılmış ve başlarındaki Sancak beyleri Beyler beylik payesine çıkarılmış ise de Anadolu ve Rumeli Beyler beylerinin şeref, kıdem ve askerî haklarına dokunmamıştır. Sancak idaresinin başındaki memurlar yanına ahali arasından seçilmiş « Ayan veya iş erleri » namile müşavirler de verilmişti. Adliye ve şer'îye işlerle bazı beledî vazifeler kadılarda, sipahî kuvvetlerinin kumandası ile gayri müslim cemaatlere nazaret vazifesi de su başlarda idi .

Arazi: Has, zeamet ve timar usulile üç kısma ayrılarak hazariye ve seferiye namile vergiler alınmakta ve asker beslenmekte idi. Bunlar haricinde bir de yurtluk ve ocaklık teşkilâtı vardı.

Zaman geçtikçe bir çok sui istimler, ihmaller yapıldı. Bunun neticesi olarak da isyan ve ihtilâller koptu. İdare esasından sarsıldı. Yeniçeri ocağının da fesat ve ihtilâl ocağı halini alması merkezi, vilâyetlere karşı çok zayıf düşürdü.

Geniş bir memleket dahilinde vilâyetlerle muhabere, münakale ve münasebet vasıtalarından mahrum olan merkez, zaman zaman istiklâl isyanları karşısında bile kaldı .

Dahildeki anarşi ile yıpranan Devlet bünyesi haricî tehlikelere karşı duramadı. Devlet sınırları mütemadiyen aleyhimizde olarak değişti. Çok kıymetli ülkelerimiz elimizden çıktı.

1789 Fransa ihtilâlinde sonra Avrupa devletleri idarelerini düzeltmeye koyuldular. İdaredede mutlakiyet prensipleri yerine milletlerin iradesi geçti « Hakimiyet milletindir » oldu. İşte bu tarihlere bizim için idaremizi düzeltmek zarurî ve en hayâtî bir mesele idi.

Fakat Devlet gemisi dahilin anarşi dalgaları ile okadar hırpalanmıştı ki bünyesi tamamen tamir edilmedikçe ve onu idare edenler de kâmilen değiştirilmedikçe kurtuluş ümitleri yoktu.

İdarî teşkilattaki ıslahattan evvel şeriat perdesi altında kendi menfaatlerini güden (Ülema)-nın elinde en keskin bir silâh olan yeni çerileri ortadan kaldırarak yeni ve muntazam bir ordu teşkili ile memleketi evvela, dahilin ve haricin hücumlarına karşı müdafaa lâzımdı. Bu maksatla 26 mayıs 1826 da neşrolunan bir emri yeni çeriler 15 haziran 1826 tarihinde şiddetli bir isyanla karşıladılar ve beklemedikleri bir akibete ograyarak ocaklarını söndürmüş oldular.

Her türlü yeniliğe düşman olan yeniçerilerin ortadan kaldırılmasından sonra taşra idaresindeki geniş ademi merkezîyete nihayet verilerek sıkı bir merkezîyet usulü tatbik olundu. 3 teşrinisani 1839 da ilân edilen Gülhané hattı ile başlayan « Tanzimat » devrinde ıslahatın esasları kuruldu. İdareye, Adliyyeye, Orduya, Ziraate, Ticarete ve Maarife müteallik işler için hususî komisyonlar toplandı.

Tanzimat ricali, Fransayı örnek tutarak merkez teşkilatı gibi taşralarda da idarî teşkilata başladılar. Eyaletlere gönderilen Valiler, Defterdarlar, Kumandanlar ait oldukları nezaretlerle muhabere etmekle beraber idare işlerinden dolayı Babı aliye hesap verirlerdi. Artık istediklerini idam eden kendi hesaplarına vergi alan ve eyaletlerin servet menbalarını diledikleri gibi kendi menfaatlerine uygun bir şekilde kullanan valiler yoktu. Bunlar ihdâs olunan idare meclisleriyle istişare etmeksizin bir şey yapamamakta idiler.

Tanzimattan sonra tesis olunan bu sıkı merkezîyet usulünün mahzurları çok geçmeden baş gösterdi ve bunları ortadan kaldırmak üzere 28 teşrinî sani 1852 Fermanı neşrolundu.

Bu ferman valilerin salâhiyetini artırmakta vilâyetlerin umumî idaresinden onları mes'ul tutmaktadır. Kırım muharebesini neticelendiren Paris muahedesinden sonra 18 - şubat 1856 fermanı neşir olundu. Bu fermanın en mühim bir fıkrasında Eyaletlerdeki meclislerin intihap usulünün değiştirilmesi idi. Bu göz önünde tutularak ve Fransa kanunları da örnek alınarak yapılan nizamname 1861 - senesi nihayetinde Tuna eyaletinde ve 1864 de « Vilâyet nizamnamesi » namile Bağdat ve Yemenden maada her eyalete tatbik olundu .

Nizamnamenin başlangıcında : « kıtaatı müteaddide livaların münasebatına göre devairi müteaddideye taksim olunarak her dairenin (vilâyet) ismile yad olunacağı » yazılı idi.

Beş baptan ve her bapı bir kaç fasıldan mürekkep olan bu nizamname vilâyetleri sancaklara, sancaklıklar azalara, kazaları nahiyelere ve nahiyeleri köylere ayırmıştı.

Bu teşkilâta göre vilâyet ve sancakların adetleri şöyle idi :

Rumelinde	Adalarla beraber	10 vilâyet	44 Sancak
Anadoluda		16	74
Afrikada		1	5
		<hr/>	<hr/>
		27	123

İstanbul ve Cebelilubnan bu yekûndan harçtırlar.

Nizamnamenin (umuru hukukîye) ye mutaallik fasılları vilâyet, sancak ve kazalarda hukuk, cinayet ve ticaret mahkemeleri tesis ettiği gibi (Vilâyetin umuru hususîyesi) faslıda her vilâyette bir Meclisi umumî bulunması esasını koymuştur. Riyaseti valiye verilmiş; yarısı müslim ve yarısı gayri müslim âzadan mürekkep bu umumî Meclis, senede kırk gün toplanarak vilâyetdeki Devlet yolları ile kaza ve köy yollarına, belediyeye ait umumî binaların inşaat ve tamirat ve muhafazasına ve bu hususlardaki müracaatların tetkikine, ziraat ve ticaret işlerini tevsi ve teshiline dair müzakerelerde bulunacak, sancak, kaza ve köy vergilerinin tadili hakkında da mütaleasını bildirecekti .

Ancak Meclis, müzakeresine memur olduğu mes'ele hakkında yalnız reyini bildirecek, kararı

mutazammın mazbatalar vali tarafından İstanbul'a gönderilerek iradesi alındığı takdirde icra olunacaktı. Aksi takdirde kararlar hükümsüz kalırdı.

1870 Tarihli İdarei umumiye Vilâyet nizamnamesi 1864 nizamnamesini değiştirdi. Bu nizamnamenin şu başlangıcı tadil sebebini bildirmektedir :

(Vilâyetin teşkilâtı esası 1281 senesi cemaziyeluhrasının yedisi tarihile muahheren ilân kılınan nizamname ile tayin kılınmış ve mehakimi nizamiye için nizamname mahsus vaz ve tesis edilmiş olduğundan işbu nizamname idarei mehakimden bahs etmeyüp yalnız memurini icraiye ve mecalisi idare ve belediyenin ve nevahi idarelerinin vezaifini tayin eder .)

Bu nizamname ile valiler, vilâyetlerin umumî işlerini görürler. Umumî işlerin reis ve mercii validir. Her memur şube amirine karşı mesul ve bu mesuliyet dahi müteselsilen Valii vilâyete kadar müntehi olur. Vali, kanun ve nizamnamelerin icraatına nezaret ile bunların verdiği salâhiyeti istimal ve vazaifi ifa ve merkezi devletin emir veya kararhâmesile mukarrer olan mevâdi icra eder. Salâhiyeti haricinde bulunan işler hakkında ki mütalaastm merkeze bildirir. Vilâyetin Maliye, Maarif, Nafia, Ziraat, Sanayi ve Sıhhat işleri birinci derecede Valilere verilmiş olup bu hususlara mutaallik işler valiler vasıtasile şubelere havale olunur. Vilâyet dahilindeki emniyet ve asayişin muhafazasından Valiler mes'uldür. Zabıta kuvveti kâfi gelmediği takdirde Valinin asker istihdamına da salâhiyeti vardır. Sancakların, kazaların ve nahiyelerin idareleri de vilâyet idaresine benzer. Vilâyetin umumî idaresine mutaallik işler, idare meclislerinde ve hususî idaresine mutaallik işler de umumî meclislerde müzakere olunur.

1870 Nizamnamesinde meclisi umumilerin müzakeresine memur oldukları maddeler 1864 nizamnamesine göre çok geniştir.

Yolların, köprülerin yapılması, kanalların açılması, ticaret, ziraat ve sanayiın terakkisi, maarifin intişarı, tohumların, hayvan cinslerinin islahı, vergilerin (Kemmiyeti asliyelerine hâle gelmemek üzere) taksim ve tādili, mehafii umuma ait mülklerin alım, satım veya mübadelesi; hastane ve islahhaneler gibi umumî müesseselerin açılması kapanması ile idareleri, umumun menfaatine dokunan taahhüdât ve mukavelat ile ve bunların masarifine mûtaallik ianeler gibi hususatın müzakeresinden ibarettir.

Nizamnamenin son faslı da vilâyet, sancak ve ka merkezi olan şehir ve kasabalarda belediye meclisleri teşkilâtından bahsetmektedir.

1839 dan sonra vilâyetlerin idaresi için yapılan kanun ve nizamnamelerde hıristiyan ekalliyetleri lehine ecnebi müdahalesi mühim bir rol oynamıştır.

1878 Berlin ahitnamesinden sonra Rumeli vilâyetlerinde tatbik olacak kanun ve nizamnameleri tetkik ve tadil etmek üzere İstanbulda 17 haziran 1880 de beynelmilel bir komşiyon toplandı. Bu komşiyon idari ademi merkezîyet esası dairesinde bir lâyiha hazırladı. 1864 ve 1870 nizamnamelelerini esasından değiştiren bu lâyiha tatbik olunmadı.

İşte meşrutîyetin ilânına ve ¹⁹¹³₁₈₃₉ tarihli « idarei umumiye vilâyat » kanununun neşri gününe kadar vilâyetler idaresi 1870 tarihli nizamname hükümlerine tabi bulunmuş ve yalnız belediyelere mûteallik son faslın yerine 1293 tarihli İstanbul ve taşra belediye kanunları hükümleri kalmı olmuştur.

1908 İnkılabı ile meşrutîyetin ilânından sonra vilâyetler idaresini kanunu esası ile hukuku esasiye ve idare ilimlerinin gösterdiği sistemlere göre düzeltmek icap ettiğinden bu maksatla bir lâyiha hazırlamak üzere Şurayı Devlet Reisliği makamında hususî bir komşiyon kurulmuş ve yukarıdaki nizamname ve projelerle vilâyetlerden alınan mutalaanamerler tetkik edilmiş ve kanunun esasının 108 inci maddesi vilâyetlerin idaresini tevsi meşrutîyet ve tefriki vezaif kaidesine bağladığından yazılan lâyiha Hükümetçe de muvafık görülerek Şurayı Devlet Heyeti umumiyesince müzakeresi bitirildikten sonra mebuslar meclisine gönderilmiştir.

1908 - 1912 Mebuslar meclisinin hususî encümeni bu projeyi tetkik ederek tevsi meşrutîyet ve tefriki vezaif esaslarına göre (idarei umumiye vilâyat ve idarei hususîye vilâyat)

isimleriyle iki mühim kısma ayırmış ve müzakeresini bitirerek esaslı tadilatla meclis heyeti umumiyesine sevketmiş isede Balkan harbinin çıkması bu projenin kanun halini almasına mani olmuştur. Bu harbin hitamından evvel iş başına geçen Hükümet, meclisteki bu projeyi almış ve bazı tadilat yaptıktan sonra 26 mart 1913 tarihinde kanunu muvakkat halinde neşretmiştir ki bu güne kadar tatbik edilmektedir.

TEVSİİ MEZUNİYET VE TEFRIKİ VAZAIİF

İdare hukuku alimlerince idarî teşkilâtta merkeziyet ve ademi merkeziyet muvazeneyi temin eden iki mühim kaidedir. Devlet idaresinde birliği temin için Hükümet elinde en mühim bir kuvvet olan merkeziyet siyasî ve idarî iki safhaya ayrılır. Umumî hizmetler için Devlete ait vazifeleri yapmak üzere karar ittihazı ve bu kararları tatbik etmek için kullanılacak memurların tayini, idarî merkeziyeti vucude getirir.

Devletin umumî vazifelerine muteallık icrai işlerde karar ittihazı Devlet reisine aittir. Ancak Devlet reisi bu icrai vazifelerin heyeti mecmuasile bizzat uğraşmıyacağından Dahiliye, Maliye Maarif V. S. gibi işler için vekiller tayin eder.

Umumî işlerde karar ittihazı da bunlara münhasır kalır. Aşağı derecedeki memurlar bunlardan izin almaksızın umumî hizmetler için karar ittihaz edemezler.

İşte gerek karar ittihazı ve gerek memur tayini hususlarında merkezin salâhiyetlerinden bir kısmının kanun ile taşra idarelerinin başında Devlet reisinin mümessili ve Hükümetin icra vasıtası olarak bulunan valiye verilmesi (tevsii mezuniyet = Deconcentration) dir.

Tefriki vezaife gelince: Hükümetin umumî vazifelerinden siyasî olanlarını merkeze hasrile siyasî mahiyeti bulunmayanlarını vilâyet ve belediyelere veren ve bu suretle halkın idareye iştirakini (memleketin melekot tarafından idaresini) temin eden idarî ademi merkeziyet usulü olup (tevsii mezuniyet ve tefriki vazaif) şeklinde kanun dilimize geçirilmiş olan bu esasın Fransızca mukabilinde aynen (Decontrealisation administratif) dir. Demokrasi umdeleri, mutlak idareler gibi sıkı merkeziyetin de amansız düşmanıdır. Bu umdeleri kabul eden memleketler merkeziyet ve ademi merkeziyet esaslarını da eyi ve muvazeneli bir şekilde idarelerinde tatbik etmiş ve bu sebeble nafia, maarif, ziraat, ticaret ve iktisat sahalarında çok ilerilemiş yardıma ve bakıma mühtaç vatandaşlar için bir çok sihhî ve ictimai müesseseler açmışlardır. Merkeziyet usulünün zararlarını bu gün ancak bu milletlerin tarihlerinde ve bilhassa bizim idare tarihimizde okuyabiliriz.

Memleketimizde vilâyetler idaresini tanzim eden 1864 nizamnamesi vilâyetlerde mahallî işler için ancak umumî bir meclis açmış, fakat bunlara mütalâa bayamından başka hiç bir vazife ayırmamış, vilâyetlerin şahsiyeti maneviyelerini tanımamıştır. 1870 nizamnamesi de umumî meclislerin çalışma sahalarını genişletmiş isede en ufak işlerin yapılması için merkezin muvafakatini şart koymuştur. (Tевsii mezuniyet ve tefriki vezaif) esaslarının yurdumuzda tatbikini temin eden kanun, (1913 idarei umumiye vilâyet muvakkat kanunu) olmuştur.

Yurdumuzun genişliği' muhabere ve münakale vasıtalarının mütemeddin memleketler derecesinde bulunmaması göz önüne konulduğu takdirde idaremizde temerküz cereyanlarından sakınılarak vilâyetlerin mezuniyet ve selâhiyetlerinin artırılması encümenimizce lâzım ve zaruridir. İşte müzakere olunan kanun lâyihası bu düşüncelere ve teşkilatı esasiye kanununun 91 inci maddesine muvafıktır. Ancak 1913 (idarei umumiye vilâyet) kanunu vilâyetlerin idaresini (idarei umumiye) ve (idarei hususiye) kısımlarına ayırmış olduğundan Hükümetin esbabı mucibe mazbatasında da yazıldığı üzere lâyiha, aynı esasa göre tanzim olunmuş isede idare hukuku ilmi böyle bir taksim tanımadığı gibi (tefriki vazaif) kaidesinde vilâyetlerin manevî şahsiyetlerine verilmiş olan vazifeleri gösteren maddelerin yazılı olmamasından dolayı encümenimiz lâyihayı noksan bulmuştur.

Muvakkat kanunun (idarei hususiye) kısmı için hazırlanmış olan lâyihanın da Büyük Meclise sunulmak üzere bulunduğu Dahiliye Vekilli Bf. tarafından bildirilmiş olduğundan encüme-

âminiz mezkûr lâyihamın biran evvel meclise verilmesini ve tetkikini bitirdiği vilâyetler idaresi kanununun tamamlanmasının teminini hükümetten temenni eder .

Lâyihamın heyeti umumiyesi hakkındaki mütaleasını bir suretle tespit eden encümen, maddeden bazılarının tadiline, bazılarının silinmesine, bazılarının aynen kabulüne karar verdiği gibi bazı madde ve fıkraların da ilâvesine lüzum görmüştür:

Yukarıda arzolunan sebeplerden dolayı encümen (İdarei Umumiye) ve (İdarei Hususiye) taksimlerini kabul etmediği için lâyihamın başından umumî kelimesini kaldırmıştır.

BİRİNCİ FASIL

Vilâyet, kaza, nahiye, köy teşkili, kaldırılması ve yahut merkez ve sınırlarının değiştirilmesi hakkındaki madde bazı tadillerle fıkralara ayrılmış, merkez kazaları teşkilâtının (Hükümetçe lüzum görülen yerlerde icrası) muvafık bulunmuş Vali muavinlerinin vaziyeti ayrı bir madde ile tespit olunmuştur:

Vilâyet idare şube reisleri 5, kaza idare memurları 6, ve nahiye memurları (7) inci maddelerde sayılmıştır.

Lâyihamın (13) üncü maddesi encümenimizde uzun bir müzakere mevzuu olmuştur. Yukarıda izah olunan (tevsii mezuniyet) kaidesine göre Valiler, taşrada Devletin mümessili ve Vekâletlerin icra vasıtaları olduklarından dolayı mühtelif idare şubeleri üzerinde murakabe ve teftiş ile mükelleftirler. Bu salâhiyet Valilere verilmediği takdirde Vekâletlere mensup şubeler kendi noktai nazarlarına göre hareket ederek Devlet idaresinin birlik ve dirliğini bozacakları gibi (iyi idare) ancak bu birlik ve dirliğin korunması ile mümkün olacağından diğer memleketler gibi bizdede Valilere mürakabe teftiş ve tali memurları tayin hakkı vsrilmelidir. Bu, tevsii mezuniyet kaidesinin tabii bir neticesi olup idare ilmi ve mütemeddin memleketlerin idarî tecrübeleri de bunun aksi olan (temerküzden) sakınmayı şiddetle tavsiye eder. Gerek bu düşüncelere ve gerek teşkilâtı esasiye kanunumuzun 91 inci maddesindeki (tevsii mezuniyet ve tefrikivezaif) kaidelerine göre mezkûr maddenin fıkraları -memleketimizin de hususî vaziyetide göz önüne alınarak-tadil olumuş ve tali memurları madde de yazılmamış olan Vekâletler için de yeni fıkralar yazılmıştır.

Tayin keyfiyeti kanuna uygun olmadığı takdirde bozulması tabii olduğundan lâyihamın 14üncü maddesi silinmiştir,

İKİNCİ FASIL

Vilâyet memurları hakkında inzibati cezaların tatbiki noktasından valinin salâhiyetini göstermekte olduğundan 15 inci madde tadilen kabul olunmuş, teşkilâtı esasiye kanunu mu - cibince her vatandaş şikâyet hakkına malik olduğundan 16 inci madde zait görülerek silinmiş ve bunun yerine 17 inci madde tadilen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

17 inci madde mucidince vali Devletin ve her vekâletin mümessili ve icrai kuvvetin idarî ve siyasi icra vasıtası olup vilâyetin umumî idaresinden mes'uldur. Bu itibarla vilâyet işleri hakkında vekâletlerle muhabere eder. 17 inci maddenin son fıkrası talimatnameye yazılacak hususlardan sayılarak maddeden çıkarılmıştır.

Vilâyet işlerinin idresinde birliği temin en mühim bir maksat olduğundan vekâletlerin de emirlerini vilâyetlere yazmaları zarurî ve ancak icrai bir hükmü ihtiva etmeyen teknik ve hesabat münhasır hususlarda idare şube reisleri ile muhaberleri caiz görülmüş; adliye ve millî müdafaa vekâletlerinden verilen emir ve kararlarda valilerin vasıta olması maslahatın mahiyetine göre mümkün ve muvafık olmayacağından bu hususun mazbataya yazılması kararlaştırılmıştır.

Valilere verilen teftiş ve nazaret hakkının neticesi olarak bunlar tarafından şube idare reis-

lerine ne suretle emir ve talimat verileceği 22,23,24 üncü maddelerde gösterildiği gibi huzur ve asayişin temini ile mükellef olan valiye polis ve jandarma ve diğer bilumum mülki zabıta ve inzibati muhafaza kuvvetlerini ve fevkalâde hallerde askerî kuvveti istihdam selahiyeti de verilmiştir, (25,27)

askerlik ve seferberlik kanun ve talimatnamelerinin vilâyetlerden istediği vazifelerin sür'atle yapılması kaçakçılığın meni hapishanelerin teftiş ve mürakabesi: maarif , ticret ve ziraat, sanayi, ve nafia işleri umumî sağlağın korunması hakkında valilerin vazife ve selahiyetleri (28 : 34) üçüncü maddelerde zikrolunduğu gibi Adli ve Askerî daireler müstesna olmak üzere diğer Devlet dairelerinin valinin teftiş ve mürakabasına tabi olması ve bu teftiş neticesinde bazı memurlara işten el çektirmesi de (35) inci madde ile temin olunmuştur.

Halkın ihtiyaçlarını anlamak ve memurların hâl ve hareketlerini mürakabe etmek üzere valinin her sene vilâyet dahilinde devrütteftişte bulunması muvafık görülmüştür. (Madde:37)

Mahkeme hükümlerinin tenfizi, davaların çabuk görülüp bitirilmesi hususunda istenilecek muavenetleri yapmak ve geç kalan davaların sebeplerini sorarak neticesini Adliye Vekâletine bildirmek de valinin Adliye işlerindeki vazife ve selâhiyetini teşkil etmektedir. (Madde: 38,39)

1913 muvakkat kanunu Adliye işlerinde valiye daha geniş teftiş ve nazaret hakkı vermiş isede mahkemelerin istiklâlini korumak için mezkûr selâhiyetler bu kanunun haricinde bırakılmıştır.

Vilâyet işlerinin birlik ve dirliği için (40) ıncı madde ile idarî şube reislerinin valiye karşı mes'uliyetleri esası kabul olunmuş ve bu reislerin her ay veyahut valinin istediği zamanlarda onun riyaseti altında heyet halinde toplanarak umumî işleri görüşmeleri ve validen talimat almaları faydalı görülmüş; lâyihamın bu fasıldaki (29, 31, 39, 41) inci maddeleri silinmiştir.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Kaymakam ve kaza memurları hakkında 8 maddeden mürekkep olan bu fasıldaki hükümler mucibince kaymakam kazada Hükümetin en yüksek memuru olup kazanın umumî idaresinden mes'ul ve selâhiyetlerini valinin nazareti altında kullanmakla mükelleftir. Huzur ve asayişin temini için polis ve jandarma ve diğer mülki zabıta inzibat ve muhafaza kuvvetleri kaymakamın emri ve adliye ve askeriye dairelerinden mada bilumum idare şubeleri de teftiş ve mürakabesi altındadır.

Lâyihamın 54, 55 ve 56 ıncı maddeleri talimatnameye yazılacak hususlardan görülerek 57 ve 58 inci maddelerle beraber lâyihadan çıkarılmıştır.

BEŞİNCİ FASIL

Bu fasıldaki altı madde mucibince müdür, nahiyenin en yüksek memuru olup asayişin temininden mes'ul amirinden alacağı emirleri ve kanunî vazifelerini ifa ile mükelleftir. Nahiyeye memurları müdürün kanun ve nızama uygun emirlerini ifaya mecbur olup jandarmalar da müdürün emri altındadır.

ALTINCI FASIL

58 inci madde vilâyet idare heyetlerinin teşekkülü suretini gösterir. Fransadaki [Conseils de prefektüre] mukabili olarak vilâyetin umumî işleriyle uğraşmak üzere 1864 nizamnamesile bizde de tesis olunmuş isede âzası Fransada olduğu gibi müstakil olmayup idare şube reislerinden ve müntahap âzadan mürekkeptir. Bir kaç sene evvel müntahap âzalık kaldırılmış isede idare şube reisleri herşeyden evvel kendi vazifelerini yapmak mecburiyetinden olduklarından idare heyetlerinden beklenen faydanın elde edilmesi temamilen mümkün olmaz, bu mahzuru kaldırılmak üzere maddenin sonuna ilâve edilen bir fıkra ile bizdede üç âzadan müteşekkil idare heyetleri tesisi hususunda Dahiliye Vekâletine mezuniyet verilmiştir.

Ancak bu âzanın mülkiye veya hukuk mezunu olup birinci sınıf kaymakamlıklarda bulunmuş memurlardan seçilmesi kaydı konulmuştur. 59 uncu madde, kaza idare heyetlerinin sureti teşekkülünü tesbit etmektedir.

60 inci madde, hey'ete dahil olmayan idare şube reislerinin dairelerine müteallık işlerde âza sıfatıyla heyete girmelerini temin ediyor. Vilâyetin iktisadî işlerinin ehemmiyeti dolayısıyla Yusuf Kemal Beyfendi iktisat vekâletine mensup şube müdürlerinin de aslı âza olarak heyette bulunmasını teklif etmiş isede aynı maksat bu madde ile de temin edilmekte olduğundan ve âza adedinin arttırılması halinde bir çok zamanlar heyetin toplanması, mümkün olmayacağından yapılan bu teklif ekseriyet kazanmamıştır.

İdare heyetlerinin idarî, istişari ve kazaî olarak karar ittihaz etmeleri 61 ve bu müzakere-lerde muteber olan mısap meselesi de 62 inci maddelerde gösterilmiştir.

Hangi işlerde alâkadarlar tarafından kazaî davalar açılacağı 63 üncü madde de tasrih olunmakta ve bu davala da müddei umumilik vazifesinin hangi memurlar tarafından yapılacağı da 64 üncü maddede yazılmakta ve 65 inci madde ile de idarî davaya esas olan kararı veren daire amiri bu mesele müzakere olunurken âza sıfatıyla heyete girmemektedir. 66 inci madde idare heyetlerinin kararları aleyhine yapılacak itirazlara bakacak mahamları saymaktadır.

Evvelce meclisi idarelerdeki müntahap âzaya muhtelif kanunlarla bir takım vazifeler verilmiş olduğundan ve müntahap âzalık bir kaç sene evvel kaldırıldıktan sonra bunların vazifelerinin ne suretle görüleceği 714 numaralı kanunun 3üncü maddesinde gösterilmiştir. Aynı maddenin 67 inci madde olarak bu kanuna alınması icap etmiştir. Lâyiha'nın 74 üncü maddesi 68 inci madde olarak aynen kabul edilmiş ve 75 inci madde silinmiştir.

1913 tarihli idarei umumiye vilâyet kanununun birinci kısmı bu kanun ahkâmına muğayir umumî ve hususî bilumum kanunlar ahkâmının mülğa bulunması icap ettiğinden bu hususu temin etmek üzere lâyihaya 69 uncu madde ilâve olunmuştur.

71 ve 72 inci maddeler şekle aittir.

İşte Hükümet ve Devlet mefhumlarının telakkisinde büyük bir mevki ve demokrasinin tahakkukunda mühim bir tesiri olan bu lâyihayı encümenimiz, arzolunan sebeplerle tadil ederek müttefikan kabul etmiş ve umumî heyetçe müzakere ve kabul buyurulması dileği ile Yüksek Reisliğe sunmaya karar vermiştir.

Âza	Âza	Âza	Kâ.	M. M.	Muhtelit E. reisi namına	
Tokat	İstanbul	Samsun	Kayseri	Malatya	Burdur	
Bekir Lutfi	İhsan	Ethem	A. Hilmi	A. Müttalip	Mustafa Şeref	
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
Trabzon	Sinop	Ankara	Konya	Bursa	Aydın	Manisa
Abdülhak	Vusuf Kemal	A. İhsan	T. Fikret	Münür	D. Reşit	D.

11-IV-1929

Bütçe encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

Encümenimize 21-3-1929 de havale buyrulan idarei umumiye vilâyet kanunu lâyihası ve Muhtelit encümenin 21-3-1929 tarihli mazbatası Dahiliye Vekili Şükrü Kaya B. hazır olduğu halde tetkik ve mütalea olundu.

Encümenimiz, Muhtelit encümenin teşkilâtı esasıye kanununun 91 inci maddesine müstenit olan mutaleatına tamamen iştirak eder ve vilâyet idarelerinde Cümhuriyeti, inkılabımızın yüksek gayelerini temsil eden mülki memurlar reislerine verilecek salâhiyetlerin kendilerine tahmil olunan çok mühim ve ağır mesuliyetlerle mütenasiben yüksek ve tatbikatında itiraz kabul

etmez şekli sarih ve kat'i olması lüzumunda mütefikdir. Dünyayı hayretler içinde bırakan Milli inkilabımızın feyizli inkişaf devrinde Hükümet manzumesinin ve hassaten idare teşkilâtının çok metin ve icraatında seri ve kat'i olması muktazidir. Bu esas göz önünde tutularak kanun lâyihasında yapılan tadilat esbabı aşağıda madde madde arz edilmiştir.

Madde 5— Defterdar, vilâyetin en-büyük maliye memuru olup vasi bir teşkilâtı sevk ve idare eylediklerinden şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da defterdarların mektupculardan evvel zikredilmesi münasip görülmüştür.

Madde 15 — Vilâyetlerde Cümhuriyeti ve inkilâbın çelik iradesini ve bütün vekâletleri temsil ve devlet kanunlarının tamamen tatbikini temin ile vazifedar olan Valilerin maiyetlerinde ve teftişi ve mürakabesi altında bulunan memurlar üzerinde kat'i bir nüfuz ve hakimiyete malikiyeti Hükümet nüfuz ve haysiyyetini zarardide edecek her türlü ahenksizliklerin ve münakaşa ve mücadelelerin önünü alacak ve inkilâp düsturlarının her yerde ve her işte tam ve kâmil tefevvuku hakimiyetini temin edecektir. Bu mütalaaya mebnidirki valilerin hakim sınıfında bulunanlar müstesna olmak üzere memurin kanununun 26 ıncı maddesine göre cezayı icap edecek harekette bulunan memurlardan mahalli idare şube reisleri hakkında, idareten lüzum görürlerse, ihtar ve tevbih ve diğer memurlar hakkında ihtar ve tevbih ve maaş kat'i cezalarını doğrudan doğruya tatbik edebilecekleri tasrih olunmuştur.

Madde 46 — Kaymakamlar, Valiler gibi, İdari mıntakaları dahilinde kanun ve nizamnamelerin neşir ve ilâm ile mükellef olduklarının tasrihi faideli görülmüş ve o suretle tadilat yapılmıştır. Elli ikinci madde de yapılan tadilat bu maddede arzulanan esbaba müstenittir.

Madde 48 — Devletin kanun ve nizamlarının tenfizi ve kaza dahilinde emniyet ve asayişin muhafazası için Polis ve Jandarmadan başka diğer mülki zabıta ve muhafaza kuvvetlerinin bilâ kaydu şart istihdamı tatbikatta bazı intizamsızlıklara ve hususi ve mühim vazifeleri olan bu nevi mülki zabıta ve muhafaza kuvvetlerinin asli vazifelerinden uzun müddet uzaklaştırılmasına sebebiyet verebileceğine mebni kaymakamın ancak istisnai ahvalde bunları muvakkaten istihdam edebileceği tasrih olunmuştur.

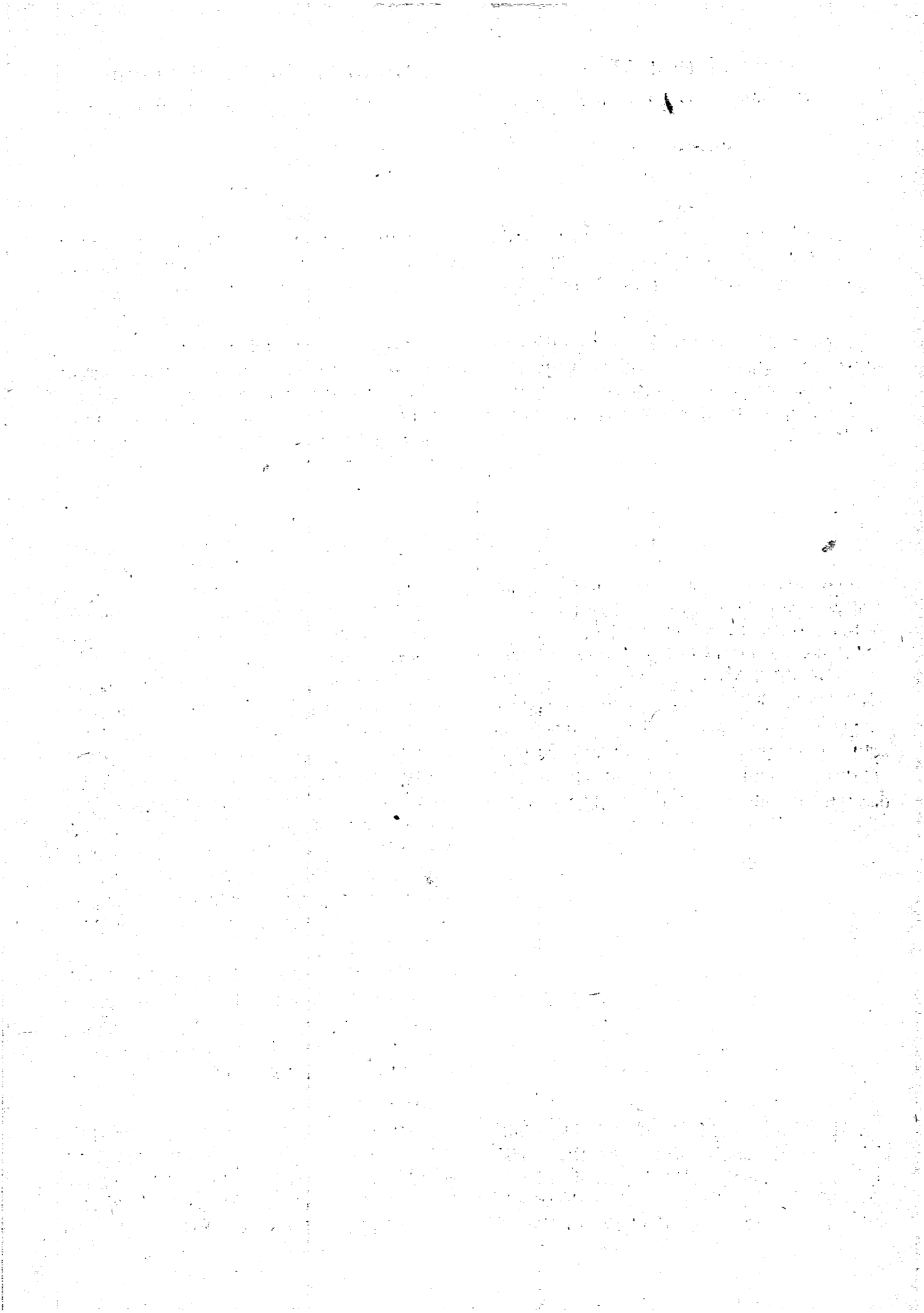
Madde 50 — Bazı kazalarda nahiye mevcut olmadığı gibi ekser kazalarda bir veya iki nahiye mevcut olduğundan Kaymakamların mevcut ise, nahiye merkezlerini senede iki defa dolaşması mecburiyeti muhafaza edilmekle beraber kaza dahilinde senede en az onbeş köyü devr ve teftiş etmesi mecburiyetinin vaz'ı kaymakamların mecburi devr ve teftişlerine tabi olacak köylerin asgarî miktarını tezyit etmek itibarile faydalı görülmüş ve buldukları kazanın umumî idaresinden mes'ul olan kaymakamların, idareten lüzum gördükleri takdirde valilere malûmat vermek şartile program hariçindeki köyleri de dolaşabilmeleri için son fıkra ilâve olunmuştur.

Madde 66 — Şurayi Devlet teşkilâtı ve vezâifini gösteren kanunun atiyen tebeddül etmesi ve kanun numarasının değişmesi mümkün olacağından Şurayi Devlet kanununun tarih ve numarasının zikrine lüzum görülmemiştir.

Madde 68 — Vilâyet umumî meclisi veya idare heyeti veya mülkiye memuru tarafından ittihaz olunan kararlardan, alâkadarların tebliğ veya ilân suretile haberdar edilmeleri elzem olduğundan bu cihet tasrih olunmuştur.

MADDE 69 — Bir kanunla ahkâmı ilga olunan diğer hususi ve umumî kanunların ve maddelerinin tamamen gösterilmesi ekseriya mümkün olamamakta ve tatbikatta bir çok tereddütlere sebebiyet vermekte olduğundan bu madde ona göre tadil olunmuştur.

Âza	Âza	Âza	Âza	K.	Rs. V.	Reis
Sivas	İsparta	Kütahya	Samsun	Bursa	İstanbul	Edirne
Remzi	Mükerrrem	Niyazi Asım	Adil	Muhtis	Fuat	Şakir
				Âza	Âza	
				Tokat	Erzurum	
				Şevki	Aziz	

Hükümetin teklifi

Vilâyetler idaresi hakkında kanun lâyihası

BİRİNCİ KISIM

Vilâyetlerin Umumî İdaresi

Fasıl : 1

Teşkilâtı esasîye kanununun 91 inci maddesi mucibince vilâyetlerin umuru tevsii mezuniyet ve tefriki vezaif esasî üzerine idare olunur

İdare taksimatı

MADDE 1 — Türkiye Cuğrafi vaz'iyet ve iktisadî münasebet noktai nazarından Vilâyetlere, Vilâyetler, Kazalara, kazalar Nahiyelere münkasemdir. Nahiyelerde Kasaba ve Köylerden tereküp eder.

MADDE 2 — Vilâyetlerin teşkili ve ilgası merkezlerinin tebdili Şurayı Devletin ve Kazalarla Nahiyelerin teşkili ve ilgası ve bir vilâyetten diğer vilayete irtibatının tahvili ve merkez ve hudutlarının tebdili meclisi umumî, Vilâyet İdare heyetlerinin ve Şurayı Devletin mütaleası alındıktan sonra kanun ile yapılır. yeniden Köy teşkili ve ya Köylerin tevhit ve tefriki ve Nahiyeler hudutlarının tadili Mecalisi umumiye ile Vilâyet idare Heyetlerinin mütaleası alındıktan sonra Dahiliye Vekâletince yapılır.

Vilâyat memurları

MADDE 3 — Vilâyet umumî idaresinin reisi ve mercii Validir. Kaza idaresinin reisi Kaymakam ve Nahiyeler idaresinin reisi müdürdür. Vilâyet merkezlerinde dahi başkaca bir merkez kazası teşkilâtı ve Kaymakam bulunur.

Muhtelit Encümenin tadili

Vilâyet idaresi kanun lâyihası

Başlangıç

Tevsii mezuniyet ve tefriki vezaif

Teşkilâtı esasîye kanununun 91 inci maddesi mucibince vilâyetler umuru tevsii mezuniyet ve tefriki vezaif esasî üzerine idare olunur.

İdare taksimatı

MADDE 1 — Teşkilati esasîye kanununun 89 uncu maddesi mucibince Türkiye cağrafi vaziyet ve iktisadi münasebat noktai nazarından vilâyetlere, vilâyetler kazalara, kazalar nahiyelere münkasemdir. Nahiyelerde kasaba ve köylerden tereküp eder.

Fasıl

Vilâyet, kaz, nahiyeler, köy, teşkili, kaldırılması, merkez ve sınırlarının değışdirilmesi

MADDE 2 — Vilâyet teşkili ve ya mevcut vilâyetlerden birinin kaldırılması veyahut vilâyet merkezinin değışdirilmesi Devlet şurasının mütaleası alınarak kanun ile yapılır.

Kaza teşkili, kaldırılması veya bir kazanın bir vilâyetten başka bir vilâyete bağlanması vilâyet idare hey'et ve umumî meclislerinin mütaleası alındıktan sonra kanun ile yapılır.

Vilâyet sınırlarının kaza merkez ve sınırlarının değıştirilmesi, nahiyeler teşkili veya kaldırılması veya bunların merkez ve sınırlarının değıştirilmesi, bir kazadan başka bir kazaya bağlanması alâkadar vilâyet idare hey'et ve umumî meclislerinin mütaleası alındıktan sonra Dahiliye Vekâletinin kararı ve Reisi-cumhurun tasdiki ile yapılır.

Yemden köy teşkili, köylerin birleştirilmesi, ayrılması veya bir nahiyeden başka bir nahiyeye bağlanması vilâyet idare hey'et ve umumî meclislerinin mütaleası alındıktan sonra Dahiliye vekâletinin tensibi ile vilâyetce yapılır.

Vilâyet, kaza, nahiyeler ve köy idare reisleri

MADDE 3 — Vilâyet umumî idaresinin reisi ve mercii validir. Kaza idaresinin reisi kaymakamdır. Nahiyeler idaresinin reisi müdür ve köy idaresinin reisi muhtardır. Hükümetçe lüzum görülen vilâyet merkezlerinde dahi baş-

kaça bir merkez kazası teşkilâtı ve kaymakam bulunur.

Vali muavinleri

MADDE 4 — Hükümetçe lüzum görülen yerlerde vali muavinleri bulunur. Muavinler vali tarafından tevdi edilecek işleri ve vazifeleri yapar, ve bulunmadıkları vakıtta kendilerine vekâlet ederler.

MADDE 4— Vilâyet İdare reisleri şunlardır: Defterdar, Mektupçu , Nafia Baş Mühendisi ve ya Mühendisi , Hukuk işleri , Sıhhiye , Maarif , Ticaret , Sanayi ve Mesai , Orman , Maden, Baytar , Evkaf , Tapu , Nüfus , ziraat ve İskân müdürleri , posta ve Telgraf ve Telefon Rûsumat Baş müdür veya müdürleri , polis müdürü ve yahut bunların vazifelerini ifa etmek için yerlerine kaim olanlar ve jandarma kumandanından terekkep eder. Lüzum görülen vilâyetlerde makamı vitâyete ait olup Vali tarafından tevdi edilecek umur ve vezai fi ifa ile mükellef olmak üzere Vali Muavinleri bulunur.

MADDE 5 — Kaza idare memurları : Mal müdüründen, Tahrirat kâtibinden, Hükümet tabibinden, Orman, ziraat, Maarif, Baytar, Evkaf, Tabu, Nufus, İskân memurlarından ve jandarma kumandanı ile Polis Komserinden terekkep eder .

MADDE 6 — Nahiyede Nahiy e müdürü Kâtip ve Zabıta memuruna lüzum görülen yerlerde sair daireler teşkilâtı icra olunur.

MADDE 7 — her Vilâyet ve Kaza ve Nahiy e merkezinde Hakimler ile müddei umumiler ve askerler gibi vezai fi mahsusa eshabından başka vilâyetin mühtelif idare şubelerinden lüzumu kadar alî memurlar dahi bulunur.

Vilayat memurlarının intihap ve tayini suretleri

MADDE 8 — Valiler Dahiliye vekâletinin

Vilâyet idareleri şube reisleri

MADDE 5 — Vilâyet idare şubelerinin reisleri şunlardır: Mektupçu , defterdar , maarif emin ve müdürleri , nafia baş mühendisleri, sıhhiye müdürleri, polis müdürü ve jandarma kumandanları (veya bunların vazifelerini yapanlar) Ticaret, Ziraat, Orman ve maden, baytar, İktisat, Hukuk işleri, Tapu, Nufus, İskân, Evkaf, Posta ve telgraf ve telefon müdürleri hususî kanun veya Devlet kadrosu ile vilâyet merkezinde veya bir kaç vilâyetten mürekkep mıntakalarda vazife ifa eden bilumum idare ve inhisar şubeleri reisleri de buldukları vilâyetlerin idare şube reislerinden sayılırlar.

Kaza idare şube reisleri

MADDE 6 — Kaza idare şubelerinin reisleri şunlardır :

Tahrirat kâtibi, Malmüdürü, Hükümet hekimi , Orman, Baytar, Tapu, Nufus, İskân, ve Evkaf memurları ile Polis komiser ve jandarma kumandanları, Posta ve telgraf ve telefon müdürleri .

Nahiy e idare memurları

MADDE 7 — Nahiy e idare memurları şunlardır:

Nahiy e kâtibi ve zabıta memuru ile Hükümet hekimi veya sıhhiye memuru, Nufus, Tapu ve vergi memurları .

Talî memurlar

MADDE 8 — Her vilâyet, kaza ve nahiy e

MADDE 5 — Vilâyet idare şubelerinin Reisleri şunlardır :

Defterdar, Mektupçu, Maarif emin ve müdürleri, Nafia baş mühendisleri, Sıfıhiye müdürleri, Polis müdür ve Jandarma Kumandanları (Veya bunların vazifelerini yapanlar) Ticaret, Ziraat, Orman ve Maden, Baytar, İktisat, Hukuk işleri, Tapu, Nufus, İskân, Evkaf, Posta ve telgraf ve telefon Müdürleri hususî kanun veya Devlet kadrosu ile Vilâyet merkezinde veya bir kaç Vilâyetten mürekkep mıntikalarda vazife ifa eden bil'umum idare ve inhisar şubeleri Reisleride bulunduıkları Vilâyetlerin idare şubelerinden sayılırlar.

MADDE 6 — Kaza idare şubelerinin Reisleri şunlardır:

Mal Müdürü, Tahrisat Kâtibi, Hükümet Hekimi, Orman, Baytar, Tapu, Nufus, İskân ve Evkaf memurları ile Polis Komiser ve Jandarma Kumandanları, Posta ve telgraf ve telefon Müdürleri.

inhası ve İcra vakilleri Heyetinin kararile Vali muavinleri Vilâyet mektupçuları ve Kaymakamlar Dahiliye vekâletinin inhasile Reisi cümhur tarafından tayin olunur.

MADDE 9 — Vilâyet merkezinde: Defterdar, Maarif, Nafia Baş mühendis ve mühendisler ve Fen memurları, Hukuk işleri, Nufus, İskân, Posta ve Telğraf, Rüsumat, Ziraat, Ticaret, Sıhhiye, Tapu, Evkaf, Orman, Baytar ve Polis müdürleri mensup oldukları vekâlet veya umumî müdüriyetlerce alelusul intihap ve tayin olunur.

MADDE 10 — Vali muavinlerinin, mektupcuların, jandarma kumandanlarının, polis ve hukuk işleri müdürlerinin tayinlerinde valilerinin muvafakatlari alınır.

MADDE 11 — Vilâyet merkezinin tali memurları, kaza memurları, reisleri mensup oldukları idare reisinin intihap ve inhasile ve Nahiye müdürleri doğrudan doğruya Valiler tarafından tayin olunur. Sureti intihap bir nizamname ile tespit olunur.

MADDE 12 — Kazanın tali memurlarile Nahiyelerin kâtip ve memurları mensup oldukları dairelerin intihap ve inhasile Kaymakamlar tarafından tayin ve memuriyetleri vilâyetten mensup oldukları şube Reislerinin mütalesi alınarak Vali tarafından tasdik olunur.

MADDE 13 — 11 ve 12 inci maddelerde beyan edilen muhtelif Vekâletlere mensup tali memurlar şunlardır :

A - Baş müheddis, mühendis ve fen memurlarından maada kâtip, mühendis ve saire gibi daimî veya muvakkat Nafia memurları.

B - Muvazenei umumiyyeden maaş alan Sıhhiye memurlarile bir nisan dokuz yüz yirmi altı tarihli ve 796 numaralı kanunda tayin

merkezinde hakimler ile muddei umumiler ve askeri memurlardan başka vilâyetin muhtelif idare şubelerinde lüzumu kadar tali memurlar bulunur.

Vilâyet memurlarının intihap ve tayini suretleri

Valilerle muavinlerinin mektupçu ve kaymakamların tayini sureti

MADDE 9 — Valiler Dahiliye vekâletinin inhası ve İcra vekilleri hey'etinin kararıyle: vali muavinleri, mektupçular, kaymakamlar Dahiliye vekâletinin inhası ile Reis Cümhur tarafından tayin olunur.

Vilâyet idare şube reislerinin tayinleri

MADDE 10 — Beşinci madde de sayılan idare şubelerinin reisleri mensup oldukları vekâlet veya umumî müdürlüklerce kanunlarına göre intihap ve tayin olunurlar.

Bazı memurların tayininde valilerin mütalesaları

MADDE 11 — Vali muavinlerinin, mektupcuların ve jandarma kumandanlarile polis ve hukuk işleri müdürlerinin tayinlerinde valilerin mütalesaları alınır.

Vilâyet merkezinin tali memurlarla kaza idare memurlarının, Nahiye müdürlerinin tayinleri

MADDE 12 — Vilâyet merkezinin tali memurları ile altıncı madde de sayılan Kaza idare memurları mensup oldukları idare şube reisinin intihap ve inhası ile Nahiye müdürleri doğrudan doğruya Valiler tarafından tayin olunurlar. İntihap sureti bir nizamname ile tespit olunur.

Kaza tali memurlarıyla nahiye memurlarının tayinleri

MADDE 13 — Kazanın tali memurları ile nahiye memurları mensup oldukları dairelerin inhası, kaymakamların tasvibi üzerine (Vilâyette mensup oldukları şube idaresi reisinin mütalesi alındıktan sonra ve) Valiler tarafından tayin olunur .

hakkı Sıhhiye vekâletince tevdi edilen Kaza Sıhhiye memurlarından maada Sıhhiye kâtip ve mensupları

C - 28 - Nisan - 926 tarihli ve 828 numaralı kanunla tayini Maliye vekâletine ait olan varidat, muhasebe, tahakkuk şube müdürleriyle muhasebe Mümeyyiz ve Baş kâtipleri ve kaza mal müdürlerinden maada Maliye memurları.

D - Hususî kanunlarla tayinleri Maarif vekâletine ait bulunan memurlardan maada Maarif memurları.

MADDE 14 — Kazalarda tayinleri vekâletlere ait olanlardan maada tayin muamela-tının memurin kanunları ahkâmına muvafık olmadığı esnayı teftişte veya şikâyet üzerine bittetik anlaşıldığı takdirde vali tayin kararını fesheder ve yeniden icrasını tebliğ eyer. Vilâyetlerdeki intihap ve tayin muamelatındaki kanunsuzluklardan dolayı tayin kararının feshi tayin olunan memurların mensup olduğu vekil tarafından yapılır. İtiraz vukuunda keyfiyet Şurayı Devlette tetkik olunur fesih kararının tebliğ edildiği güne kadar geçen memuriyet maaşı verilir. Bu gibi memurlar vaziyeti sabikalarına avdet ederler.

Muhtelif Vekâletlerin tali memurları

MADDE 14 — Muhtelif Vekâletlerin 12 ve 13 üncü maddelerde yazılı talî memurları şunlardır.

Dahiliye

A - Mektupçu ve Hukuk işleri, Polis, Nufus, İskân müdürleri merkez memurları, komiserler ve komiser muavinlerinden maada Dahiliye memurları.

Maliye

B - 28 nisan 926 tarihli ve 823 numaralı kanun mucibince valilerin tasvip ve inhası ile yahut mütaleası alındıktan sonra Maliye Vekâletince tayin edilen varidat muhasebe, tahakkuk şube müdürleriyle muhasebe mumeyyiz ve kaza mal müdürlerinden maada maliye memurları.

Maarif

C - Doğrudan doğruya vilâyetten tayin olunanlar müstesna olmak üzere bılumum maarif memur ve mensupları.

Nafia

D - Baş mühendis ve fen memurlarından maada nafia memurları

E - Tayinler doğrudan doğruya Vekâlete ait idare şube Reisleri, müdürleri, fen memur ve müfettişleri ile muallim ve muavinlerinden maada İktisat Vekâleti memurları.

F - Hekimler, eczacılar, ve küçük sıhhiye memurları ile doğrudan doğruya vekâlete merbut sıhhi muessesat ve mücadele müdür ve memurlarından maada sıhhiye mamurları.

MADDE 14 —

A - Aynen

B - Aynen

C - Doğrudan doğruya Maarif Vekâleti tarafından tayin olunanlar müstesna olmak üzere bil'umum Maarif memur ve mensupları,

D - Aynen.

E - Aynen

F - Aynen

Fasıl : 2

Vilâyet memurları hakkında inzibâtî cezaların tarzı tatbiki

MADDE 15—vali hakim sınıfında bulunanlarla tayinleri merkezait rüesayi memurun müstesna olmak üzere diğer bilûmum vilâyet daireleri memurlarının memurun kanununun 26 ıncı maddesi mucibince ceza görmelerini müstelzim hareketleri sabit olduğu takdirde ihtar cezasını bizzat tatbik eder. Sair cezalar için tayin hakkı vilâyete ait olanlar hakkında karar itti-hazını vilâvet inzibat komisyonundan ve tayin hakkı vekâletlere ait olanlar hakkındada mensup oldukları vekâletlerden talep eyler.

MADDE 16 — Her kim olursa olsun memurların kanuna muğayir ahval ve muame-lâtına vakıf oldukta bizzat şifahen ihbar ve şikâyet edebileceği gibi ihbarnamede ita edebilir; ancak yazılacak ihbarname ve şikayetname de muhbir veya müştekinin hüviyyetini bildirecek surette isim ve şöhret ve sanat ve mahalli ikametile imzası ve mührü bulunmak lazımdır. İşbu şeraitin noksanı hasebile sahibinin hüviyeti malum olamayan şikâyetnameler muhteviyatının tahkiki mecburî değildir.

MADDE 17 — Memurlar hakkında der-meyan edilen ihbar ve şikâyetlerin ligarazın musanna ve bir cürm isnadını ve ya alelittlak hakaratı mütezammin olduğu, tahkikatın tabi olduğu muamelei kanuniye mucibince neticesinde sabit olduğu takdirde keyfiyet mensup olduğu dairelerce valiler vasıtasile müddei umumiliğe tevdi olunur.

Fasıl : 3

Vâlinin ve Vilâyet memurlarının salâhiyet ve vazifeleri

MADDE 18 — Vali vilâyette devletin ve her vekâletin mümessili ve vekâletlerin

Fasıl : 2

Vilâyet memurları hakkında inzibâtî cezalar ve şikâyetler Vilâyet memurları hakkında inzibâtî cezaların tatbiki

MADDE 15 — Vali, Hakim sınıfında bulunanlarla vilâyet idare şube reisleri ve kaymakamlar müstesna olmak üzere diğer bilûmum memurların memurun kanununun 26 ıncı maddesi mucibince ceza görmelerini müstelzim hareketleri sabit olduğu takdirde ihtar cezasını bizzat ve sair cezaları vilâyet inzibat komisyonu kararele tatbik eder.

Memurlara garaz veya hakaret için uydurma bir suç isnat edenlerin müddei umumiliğe verilmesi

MADDE 16 — Memurlar hakkındaki ihbar ve şikâyetler garaz veya mücerret hakaret için uydurma ve bir suç isnadı suretile yapıldığı ve tahkikatın tabi olduğu kanunî muamele mucibince neticesi de sabit olmadığı takdirde keyfiyet mensup olduğu dairelerce valiler vasıtasile müddei umumiliğe verilir.

Fasıl : 3

Valinin ve vilâyet memurlarının salâhiyet ve vazifeleri

Vali devletin mümessili ve her vekâletin idarî ve siyasi icra vasıtasıdır

MADDE 17 — Vali vilâyette devletin ve her vekâletin mümessili ve vekâletlerin idarî ve siyasi icra vasıtası olup vilâyetin umumî idaresinden mesuldur.:

Vekâletlerin valilerle muhaberelei

MADDE 18 — Valiler vilâyete ait işler hakkında ait olduğu vekâletlerle muhabere

MADDE 15 — Hakimlik sınıfında bulunanlar müstesna olmak üzere memurin kanununun 26 ıncı maddesi mucibince ceza görmelerini müstelzim hareketleri sabit olan diğre umum memurlardan Vilâyet idare şube reisleriyle Kaymakamlar hakkında, Vali idareten lüzum görürse ihtar ve tevbih cezalarını ve diğere memurlar hakkında ihtar, tevbih ve maaş kat'ı cezalarını re'sen tatbik edebilir.

idari ve siyasi icra vasitalari ve devletin en büyük memuru olup vilâyetin umumî idaresinden mes'uldür. Vilâyete ait işler hakkında ait olduğu vekâletlerle muhabere edecekleri gibi vekâletlerde idarî ve siyasi muhaberatı ve Devlete ait işleri doğrudan doğruya valilere yazarlar. Her iki halde de Dahiliye Vekâleti tavsit edilmez. Şayet vekâletler bir vilâyete verilen emirlerin vali tarafından icra edilmediğini körürlerse keyfiyeti esbabı mucibesile Baş vekâlete yazarlar .

MADDE 19 — Vekâletlerin mütihaz memur rüesayi memurine resen muhabere ve muameleleri fennî ve hesabata ait malî ve ihtisâsî hususata mahsustur. Şukadarki valilerin mütihaz rüesayi memurinden fennî hususatta talep edecekleri bilcümle malumatı memurün vermeğe mecburdurlar.

MADDE 20 — Vali dahili vilâyette kanun ve nizamnamelerin neşir ve ilânını, tatbikini temin ile muvazzaf ve bunların kendisine tevdi edildiği bilcümle vazifeleri ifa ve salahiyetini istimal ve devletin ve halkın hukukunu vikaye ve vekâletlerin emir ve talimatını icra ile mükelleftir.

MADDE 21 — Devletçe neşir ve ilân olunacak bilcümle kanunlar ve nizamnameler ve bunlara müteallik olarak vekâletlerce verilecek talimat ve mukarrerat idare şubelerine ancak valiler vasıtasile tebliğ olunur.

MADDE 22 — Kaymakamlar ve idarî şube reisleri kanunlar ve nizamnameler ve talimat ve mukarreratın esasında ve yahut suveri icraiesinde istizana muhtaç gördükleri cihetleri validen sorarlar. Vali o meseleyi ait olduğu şube reisi ile bilmüzakere hal edemediği takdirde keyfiyeti ait olduğu Vekâletten istizan eder. İşbu istizan muamelesi o iş hangi şubeye ait ise oradan ihzar ve valinin imzasile mensup olduğu vekâlete iş'ar suretile olur.

edecekleri gibi vekâletlerde idarî ve siyasi muhaberat ve devlete ait işleri doğrudan doğruya valilere yazarlar.

Vekâletlerin idare şube reisleriyle muhabere edecekleri hususlar

MADDE 19 — Vekâletlerin rüesayi memurinin ile ve memuriyetleri daireleri bir kaç vilâyetten mürekkep diger teşkilat memurları ile re'sen muhabereleri icraî bir hükmü ihtiva etmeyen yalnız teknik ve hesabata ait hususlara mühasırdır. şukadarki bu memurlar valilerin talep edecekleri her türlü malumatı vermeğe mecburdurlar.

Kanun ve nizamların neşri ve ilân ve tatbiki

MADDE 20 — Vali, Vilâyette kanun ve nizamların neşri ve ilân ve tatbikini temin ile muazzaf ve bunların kendisine verdiği bilcümle vazifeleri ifa ve salâhiyetleri istimal ve vekâletlerin talimat ve emirlerini icra ile mükelleftir.

Kanun, nizamname, talimatname evamir ve mukarreratın vasıtasile tebliği.

MADDE 21 — Bilcümle kanunlar ve nizamnamelerle bunlara müteallik olarak vekâletlerce verilecek talimat , evamir ve mukarrerat idare şubelerine ancak valiler vasıtasile tebliğ olunur.

İdarî şubeler reisleri ile kaymakamlar istizana muhtaç gördükleri cihetleri validen sorarlar .

MADDE 22 — İdarî şubeler reisleri ve kaymakamlar talimat , evamir ve mukarreratın esasında ve yahut kanun ve nizamların hükümlerini icra sırasında istizana muhtaç gördükleri cihetleri validen sorarlar. Vali o meseleyi ait olduğu şube reisi ile bilmüzakere hal edemediği takdirde keyfiyeti ait olduğu vekâletten sorar. Sormak muamelesi o iş hangi idare şubesine ait ise orada hazırlanmak ve vali tarafından mensup olduğu vekâlete yazılmak suretile olur.

MADDE 23 — Kaymakam ve idarî şube reisleri vali tarafından resen verilen emrin kanun ve nizamnamelere mugayir olduğunu içtihat eylediği takdirde bu ciheti tahriren valiye bildirir. Vali emrin kanun ve nizamnamelere mutabık olduğunda ısrar eylediği takdirde tahriren emir verir ve aynı zamanda bu ihtilâfatı müdellelen işin mevzuuna göre mercii olan vekâlete yazar Vekâletin emri vürut edinceye kadar valinin verdiği emir mesuliyeti altında tatbik edilir.

MADDE 24 — Memurin kanununun kırkinci maddesi mucibince bir memur ile amiri arasında bir emrin kanun ve nizamnamelere, talimat ve emirlere mutabakat etmemesinden mütevellit ihtilâf da vilâyette en yüksek merci Validir. Vali kat'i kararı verir. Amir mütalaa-sında ısrar ederse yirmi birinci madde ahkâmı tatbik olunur.

MADDE 25 — Vilâyet dahilinde huzur ve asayişin idamesi ve hukuk ve emniyeti şahsiye ve tasarrufiyenin temini masuniyeti ve zabıtai mania Valinin en mühim vazifelerindendir.

MADDE 26 — Vilâyet dahilindeki Jandarma ve Polis kuvvetleri doğrudan doğruya Valinin emri altında olup nizamati mahsusasına tevfikana mevakii lâzimeye tevzi ve ikame edilmiş olan mezkûr kuvvetlerin muvakkaten mevkilerinin tebdil ve mahalli ahara nakilleri ve Jandarma zabitanile Polis komiser ve memurlarının vilâyet dahilinde icabına göre muvakkat veya daimî surette mevkilerinin tahvili hususlarına vilâyet Valisi salâhiyettardır.

Valinin resen verdiği emri kanun ve nizamnamelere uygun bulmayan idarî şubeler reisleri ve kaymakamlara karşı valinin emri

MADDE 23 — İdarî şubeler reisleri ve kaymakamlar vali tarafından re'sen verilen emrin kanun ve nizamnamelere uygun olmadığı ichtihadında buldukları takdirde bunu valiye yazarlar. Vali emrin nizamnamelere uygun olduğunda ısrar eylediği takdirde yazılı olarak emir verir.

Aynı zamanda bu hususu mercii olan vekâlete yazarlar. Vekâletin emri gelinceye kadar valinin verdiği emir, mes'uliyeti altında tatbik olunur.

Bir memurla amir veyahut vilâyetin idare şubeleri arasındaki ihtilâflar

MADDE 24 — Memurin kanununun 40 ıncı maddesi mucibince bir memur ile amiri arasında bir emrin kanun ve nizamnamelere, talimat ve emirlere uygun olmamasından dolayı çıkan ihtilâfta en yüksek merci validir. Vali kat'i kararı verir. Amir mütalaa-sında ısrar ederse 22 inci madde ahkâmı tatbik olunur.

İhtilâf vilâyetin muhtelif idare şubeleri amirleri arasında çıkmış ise merci yine vali olup amirlerden birisinin mütalaa-sında ısrarı takdirinde kezalik 22 inci madde ahkâmı tatbik olunur. Bu madde, hakkı veya menfeati haleldar olanların kanunen haiz oldukları kazaî müracaatlarına mani değildir.

Huzur ve asayiş

MADDE 25 — Vilâyet dahilinde huzur ve asayişin şahsî masuniyetin ve tasarrufa müteallik emniyetin te'mini ve zabıtai mania valinin vazifelerindendir.

Jandarma ve Polis kuvvetleri

MADDE 26 — Vilâyete mürettep Jandarma ve Polis kuvvetleri valinin emri altındadır. Usul ve nizamına göre icap eden noktalara tevzi ve ikame edilmiş olan jandarma kuvvetlerinin ve vazifeleri başında bırakılmalarında mahzur görülen jandarma zabitlerinin müstacel hallerde mevkilerinin tebdiline vali selahiyettardır. Ancak keyfiyeti esbabı mucibesile birlikte derhal vekâlete bildirir.

MADDE 27 — Vali gerek zabıtaı mania ve gerek zabıtaı adliyye müteallik vazifelerin icrası ve Devletin kanun ve nizamnamelerinin tenfizi ve asayiş ve emniyeti mahalliyenin muhafazası için Polis ve Jandarma kuvvtlerini istihdam eder. Vilâyet dahilinde bulunan bu kuvvetlerle teskin edilemeyecek anı fevkalâde hadisat karşısında kalındığı takdirde Vali vilâyet dahilindeki Berrî ve Bahrî kumandanlara tahriren müracaat ederek muavenet talep eder. Ve bu muavenet askerî kumandaıarla derhal ifa olunur. Kuvayi askeriyyenin derhal ve bilâ ifatei zaman müdahalesini icap ettirecek derecede müstacel olmayan ve askerî kumonda makamataı tarafından idaresini icap ettirecek derecede kuvayi askeriye istihdamını istilzam eden ahvalde Valiler asayişin teminine matuf tedabir için Kolordu kumandanile temas eder.

MADDE 28 — Askerî kumandanların ve askerlik daire şube reislerinin hususataı askeriyye ve bilhassa seferberlik istihzaratına müteallik vukubulan müracaatlarının Vali ve Kaymrhauıarla sūratle ikmal ve intacına itina olunur.

MADDE 29 — Vali mintakasındaki Askerî kumandanların sıhhu, iaşe ve iskân hususundaki müracaatlarının imkânı kanuniye göre temin ve takip etmekle mükelleftir.

MADDE 30 — Vali her nevi keçakçılığını men için vilâyetin sahillerini muhafazaya memur bilcūmle resmî sefineler sūvarilerine lūzumuna göre ne tarafları gezmeleri ve ne cihetlere tahsisen dikkat etmeleri lâzım geleceğini tahriren bildirir. Sūvariler validen aldıkları emri derhal infaz ederler.

MADDE 31 — Vali vilâyette ihtilâf ve isyan çıkaçağını gösterir eser ve emare gördü-

Zabıta kuvveti valinin emri altındadır, icabında askerî kuvvet de kullanılabilir

MADDE 27 — Vali vilâyette devletin kanun ve nizamlarının tenfizi emniyet ve asayişin muhafazası için polis ve jandarma ve diğeri mülki zabıta inzibat ve muhafaza kuvvetlerini istihdam eder.

Vilâyet dahilinde bulunan bu kuvvetlerle yatıştırılmayacak ani ve fevkalâde hadiseler karşısında kalındığı taktirde vali vilâyeti dahilindeki kara ve deniz kuvvetleri kumandanlarına tahriren müracaat ederek muavenet ister. Askerî kumandanlar vali tarafından bu bapta tahriren verilecek emir derhal infaza mecburdurlar.

Vali vilâyet dahilindeki askerî kuvveti de asayişini temine kâfi görmediği taktirde keyfiyeti en yakın kol ordu kumandanına yazar, ve Millî Müdafaa ve Dahiliye Vekâletlerine de bildirir. Kol ordu kumandanları valiler tarafından istenilen bu muavenetleri derhal infaza mecburdur.

askerlik ve seferberlik

MADDE 28 — Vali askerlik ve seferberlik kanun ve talimatnamelerile kendisine tevdi edilen vazifelerin sūratle intacını temin eder.

Kaçakçılığın menı

MADDE 29 — Vali her nevi kaçakçılığı men için Vilâyetin sahillerini muhafazaya memur bilcūmle resmî gemilerin sūvarilerine lūzumuna göre ne tarafları kezmeleri ve ne cihetlere tahsisen dikkat etmeleri lâzım geleceğini tahriren bildirilir. Sūvariler validen aldıkları emri derhl infaz ederler.

Hapishanelerin teftiş ve mürakabası

MADDE 30 — Vali hapishaneleri dahili inzibat ve harici muhafaza itibarile teftiş eder mahpusların hallerinin islâhı ve sıhhu şartlarının temini için hapishaneleri murakabesi altında bulundurur.

Maarif işleri Valinin vazifesi

MADDE 31 — Vali Maarifin terekksizini, inkişafını, temine çalışır. Halkın fikrî, ahlakı ve

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

gü takdirde lâzım gelen tetbirleri ittihaz etmekle beraber o mahalle mahsus olmak üzere idarei ürfiye ilâm lüzumunu Dahiliye vekâletine bildirir.

MADDE 32— Vali hapisaneleri teftiş eder. Mahpusların islahının ve sıhhi şartlarının temini için lâzım gelen tetbirleri ittihaz eder.

MADDE 33 — Vali, vilâyet dahilinde Hayvan sırkatinin kat'i surette onünü almak için takibatta bulunur.

MADDE 34 — Vali, Maarifin terakki ve inkişafını temine çalışır. Halkın fikrî, ahlakî ve içtimaî tekemmülüne medar olacak esbap ve vesaiti tetkik ve taharri ile lâzım gelen teşebbüsatta bulunur ve bu maksatlar için vücuda gelmiş müesseseleri vilâyetin kudret ve istitâtı nispetinde idame ve himayeye tevessül eder.

MADDE 35 — Vali, Ticaret, ziraat ve sanayi gibi servet menbalarının inkişaf ve tealisine ve bilhassa zürrain terfihine medar olacak esbabı derpiş eyleyerek vilâyetin bu işlerde alâka ve vazifedar devair ve müessesatını ikaz ve bunlara lâzım gelen muaveneti ifa ve vilâyet daire ve müesseseleriyle yapılamayacak

icimaî tekemmülünü temin edecek esbap ve vesaiti tetkik eder. bunun için icap eden teşebbüsât ve icraatta bulunur.

Ziraat, ticaret, sanayi ve nakliyat gibi istihsal ve servet menba ve vasıtaları hakkında Valinin vazifesi

MADDE 32 — Vali, ticaret, ziraat, Sanayi ve nakliyat gibi istihsal ve servet menba ve vasıtalarının inkişafına, tealisine ve bilhase zürrain terfihine medar olacak esbabı derpiş eyleyerek vilâyetin bu işlerle alakadar devir ve müessesatını ikaz ve teşvik ve bunlara âlâzım gelen muaveneti ifa ve vilâyet daire ve müesseseleriyle, yapılamayacak işler hakkında alakadar vekâletleri tenvir eder.

Umumî sıhhatin korunması sarî ve müstevli insan ve hayvan hastalılarının menî

MADDE 33 — Vali: umumî sıhhatin korunması ve vilâyet dahilinde sıhhi şartları ihlâl eden sebeplerin taharri ve izalesi ve bulaşıcı salgın hastalıklara mahsus kanun ve nizamnameler mucibince lâzım gelen tetbirlerin sür'atle tatbiki hususlarında vilâyet sihiye müdürü ile konuşarak lâzım gelen teşebbüsât ve icraatta bulunur.

Sarı ve müstevli Hayvan hastalıklarının taharri ve izalesi için kanun ve nizamnameleri mucibince ittihaz olunacak tedbirleri vilâyet baytar müdürü ve ya baytarî müessese başındaki memurlarla konuşarak icra eder.

Nafia işleri

MADDE 34 — Vali vilâyet dahilindeki nafia işleri hakkında hükümetce tanzim oluncak programlara göre memleketin imarına müteallik teşebbüsât ve icraatta bulunur.

Valinin teftiş ve mürakabesine tabi Devlet daireleri

MADDE 35 — Adli ve askerî daireler müstesna olmak üzere vilâyette mevcut bilûmum Devlet daire ve müesseseleri valinin teftiş ve mürakabesi altındadır.

Vali teftiş muamelesini bizzat yapabileceği gibi daire reisleri veya aîf olduğu müfettişler vasıtasile de icra eder. Teftiş neticesinde vazi-

işler hakkında alâkadar vekâletleri tenvir eder.

MADDE 36 — Vali, umumî sıhhatın muhafazası ve vilâyet dahilinde sıhhi şartları ihlâl eden sebeplerin taharri ve izalesi ve sarî ve müstevli hastalıklara mahsus kanun ve nizamnameler mucibince lâzım gelen tedbirlerin süratle tatbıkları hususlarında vilâyet sıhhiye müdürleriyle bilistişare lâzım gelen teşebbüsât ve icraatta bulunur. Sarî ve müstevli hayvan hastalıklarının taharri ve izalesi için hususî kanun ve nizamnameleri mucibince ittihaz olunacak tedbirler vilâyet baytarî müdürü ve baytarî müesseseler memurlarile bilistişare icra olunur.

MADDE 37 — Vali, vilâyet dahilindeki nafia işleri hakkında hükümetçe tanzim kılınacak programlara tevfikân memleketin imarına müteallik hususatıdır temin eder.

MADDE 38 — Adli ve askerî daireler müstesna olmak üzere vilâyette mevcut bilûmum devlet daire ve müesseseleri valinin tefiş ve mürakabesi altındadır.

Vali tefiş muamelesini bizzat yapabileceği gibi daire reisleri ve ait olduğu müfettişler vesatitle de icra eder.

MADDE 39 — Vali, vilâyet dahilinde bilhassa köy kanununun tamamen tatbikini temin ile mükellef olup bu hususta mütemediyen takibat ve tefişatta bulunur. Vali, Kırk sekizinci maddede mucibince Kaymakamlar tarafından gönderilecek raporları bittetik bu baptaki müta-lâasile birlikte Dahiliye vekâletine bildirir.

MADDE 40 — Vali her sene dahili vilâyette münasip göreceği zamanlarda devir ve tefiş icra eder, bunun mecmu müddeti fevkalâde haller müstesna olmak üzere bir sene zarfında iki aydan az ve dört aydan ziyade olmayacaktır

fesi başında kalmasında mulhuzur gördüğü memurlara mesuliyeti üzerine alarak işten elçektirebilir ve keyfiyeti derhal ait olduğu vekâlete yazar.

Orman yangınları, mezuat hasarı ve muzur hayvanların itlafı

MADDE 36 — Vali, vilâyet dahilinde orman yangınlarını, mezuat ika edebilecek hasar ve zararları evvelden men ve muzur hayvanların itlafını vebilhassa Köy kanununun tatbikini temin edecek tedabiri ittihaz ve tatbik ile mükelleftir.

devir ve tefiş

MADDE 37 — Vali her sene vilâyet dahilinde münasip göreceği zamanlarda devir ve tefiş yapar. Bu devir ve tefişlerin müddetleri mecmu fevkalâde haller müstesna olmak üzere iki aydan az ve dört aydan ziyade olamaz. Görülmesi geri kalmış davaları müddei umumiye

sual eder

MADDE 38 — Vali Adliye dairesinde hal ve rüyeti tehhür ettiğine ittila peyda ettiği maddelerin tehhür sebeplerini müddei umumilerden tahriren sual eder ve alacağı malûmata göre keyfiyeti Adliye Vekâletine bildirir.

Mahkeme kararlarının tenfizi

MADDE 39 — Vali Adliyeye müteallik işlerin tesiri rüyeti ve mahkeme hüküm ve kararlarının tenfizi hususunda alâkadar memurlar tarafından talep olunacak Muavenetin yapılmasına emir verir

idare şubeler reislerinin valiye karşı mesuliyetleri

MADDE 40 — Vilayet idare şube reislerinden herbiri kendi daire ve şubeleri memurlarının kanun ve nizamnamelerle muayen vazifelerinin sür'at ve intizamla yapılması ile mükellef ve bunlardan dolayı birinci derecede

valiye karşı mesuldürler. İdare şube reislerinin her biri vali tarafından havale ve tevdi edilen işler üzerine icap eden tetkikatı icra ile malûmat ve mutalealarını zamamnda bildirmeğe mecburdur.

MADDE 41 — Vali her sene nihayetinde Dahiliye vekâletine gerek bu kanun ve gerek sair kanun ve nizamnameler ile uhdesine muvdu vazifeleri ne dereceye kadar ifa eylediğini gösterir surette bir rapor gönderir. Bu rapor Dahiliye vekâletince yapılacak nümuneye tevfi kan tanzim edilir. Vali bu raporda muharrer olup diğ er vekâletleri alâkadar eden hususata ait aksamı doğrudan doğruya ait olduğu vekâletlere gönderir .

MADDE 42 — Vali Adliye dairelerinde hal ve rü'yeti tehhur ettiğine ittila peyda ettiği maddelerin tehhuru sebeplerini müddei umu milerden tahriren sual eder ve alacağı malûmata göre keyfiyeti Adliye vekâletine iş ar eyler

MADDE 43 — Vali Adliye umurunun tesrii rü'yeti ve sadır olan hüküm ve kararların tenfiz ve temşiyeti hususunda alâkadar memurlar tarafından talep olunacak muaveneti derhal icra ile mükelleftir.

MADDE 44 — Vilâyet memurin reislerinden her biri kendisine merbut dairelere ve şubeler memurlarının kanun ve nizamnameler ile muayyen vazifelerinin sûrat ve intizam ile tedviri ile mükellef ve bunlardan birinci derecede valiye karşı mes'uldür .

Bu memurların her biri vali tarafından havale ve tevdi edilen işler üzerine icap eden tetkikatı icra ile malûmat ve mütalâalarını beyan eylemeğe mecburdur.

MADDE 45 — Vali her ay nihayetinde ve lüzum gördüğü sair zamanlarda hükkâm ile ordu mensubininden maada bilûmum memurları heyet halinde içtimaa davet ederek mesaileri

Her ay nihayetinde idari şube reislerinin valinin rişaseti altında toplanmaları

MADDE 41 — Vali her ay nihayetinde ve lüzum gördüğü sair zamanlarda hakkimlerle ordu mensuplarından maada idare şube reislerini ve lüzum gördüğü diğ er memurları hey'et halinde toplayarak vilayet işleri hakkında kendilerinden malûmata ister. Vilâyet ahvali umumiyesini müzakere ve bu husuta icap eden talimatı verir. Vali bu salâhiyetini bu memurları ayrı ayrı çağırarak suretile de kullanabilir.

Valinin belediyeleri teftiş ve mürakabesi

MADDE 42 — Vali vilâyet dahilinde bulunan belediyeler üzerindeki murakabe ve teftiş hakkını belediye kanununa göre kullanır.

Fasıl : 4

Kaymakam ve Kaza memurlarının vazifeleri
Kaymakam Kazanın umnmî idaresinden mes'uldür

MADDE 43 — Kaymakam kazada en yüksek Hükümet memuru olup Kazanın Umnmî idaresinden mes'uldür.

Kanun ve nizamnamelerin neşri, ve valinin nezareti altında vazife ifası salâhiyet istimali

MADDE 44 — Kaymakam Kaza dahilinde kanun ve nizamnamelerin tatbikını temin ile muvazzaf olup bunların kendisine tevdi eylediği vazifeleri valinin nezareti altında ifa ve selâhiyetleri istimal ile mükelleftir.

Kaymakam fevkalâde haller müstesna olmak üzere kaza muamelatı hakkında merbut bulunduğu vilâyetle muhabere eder.

Kazada huzur ve asayişin temini

MADDE 45 — Kaza dahilinde huzur ve asayişin temini şahsî masuniyetin ve tasarrufa mûtaallik emniyetin tr'mini ve zabıtai mania Kaymakamın vazifelerindedir .

MADD 44 — Kaymakam kaza dahilinde kanun ve nizamnamelerin neşir ve ilân ve tatbikini temin ile muvazzaf olup bunların kendisine tevdi eylediği vazifeleri Valinin nazareti altında ifa ve salâhiyetleri istimal ile mükelleftir .

hakkında kendilerinden malûmat ister ve icap eden talimatı verir. Vali bu salâhiyetini bu memurları ayrı ayrı çağırarak suretile de istimal edebilir.

Kaymakam ve Kaza memurlarının vazifeleri

MADDE 46 — Kazada kaymakam Hükûmetin en büyük memuru olup kazanın umumî idaresinden mes'uldür.

MADDE 47 — Kaymakam kaza dahilinde kanun ve nizamnamelerin tatbikini temin ile muvazzaf ve bunların kendisine tevdi eylediği bilcümle vazifeleri ifa ve salâhiyetleri istimal ve Devletin ve ahalinin hukukunu vikaye ile mükellef olup validen alacağı emirleri de infaz eder.

Kaza muamelâtı hakkında merbut bulunduğu vilâyet ile muhabere eder.

MADDE 48 — Kaza dahilinde huzur ve asayişin idamesi ve hukuk ve emniyeti şahsiye ve tasarrufiyenin temini masuniyeti ve zabıta mania kaymakamın en büyük vazifesidir.

MADDE 49 — Kaza dahilindeki polis ve jandarma kuvvetleri kaymakamın emri altındadır.

MADDE 50 — Kaymakam kazada mevcut polis ve jandarma kuvvetleri ile tenkil edilemeyecek anî ve fevkalâde hadisat karşısında kaldığı takdirde kaza dahilindeki askerî kıtalardan muavenet talep eder ve bu muavenet derhal ifa olunur.

MADDE 51 — Kaymakam 34, 35 inci maddelerle valiye mevdu vazifeler hakkında tetkikat icra ederek tetbir ve mutalealarını valiye bildirir ve alacağı talimata göre çalışır.

Zabıta kuvvetleri kaymakamın emri altındadır

MADDE 46 — Devletin kanun ve nizamlarının tenfizi ve Kaza dahilinde emniyet ve asayişin muhafazası için Polis ve Jandarma ve diğer mülki zabıta inzibat ve muhafaza kuvvetleri Kaymakamın emri altındadır .

MADDE 47 — Kaza dahilinde bulunan zabıta kuvvetlerle yatıştırılmayacak ani ve fevkalâde hadiseler karşısında Kaymakam Valiye derhal malumat verir ve yardım ister .

Maarif, Ziraat, Ticaret, Sanayi, Nafia, ve Sıhhat

işleri hakkında kaymakamın vazifesi

MADDE 48 — Kaymakam 31, 32, 33, 34 üncü maddelerle Valiye verilmiş olan vazifeler hakkında tetkikat yaparak tedbir ve mütalealarını Valiye bildirir. Ve alacağı talimata göre hareket eder .

Kaymakamın teftiş ve murakabasına tabi idare şubeleri

MADDE 49 Adliye ve askeriye daireleri müstesna olmak üzere kaza dahilinde bulunan bilumum idare şubeleri Kaymakamın teftiş ve murakabası altındadır.

Devir ve teftiş

MADDE 50 — Kaymakam kaza dahilinde devr ve teftiş icrası ile mükellefdir. Kaymakamın senede iki defa Nahiyeye merkezlerini ve her Nahiyeye merbut Köylerden en az üçüncü devr etmesi meşrut olup devir müddeti ile icra zamanı Vali ile bilmuhabere tayin olunur.

Kaymakamın muhtelif vazifeleri

MADDE 51 — Kaymakam 3 üncü fasılda Valiye verilen vazifelerin kazaya ait olan kısımlarını ve bu hususta Validen alacağı emirleri ifa ile mükelleftir,

MADDE 46 — Kaymakam, Devletin kanun ve nizamlarının tenfizi ve kaza dahilinde emniyet ve asayişin muhafazası için Polis ve Jandarma kuvvetlerini ve icabında muvakkaten diğer mülki zabıta inzıbat ve muhafaza kuvvetlerini istihdam edebilir.

MADDE 50 — Kaymakam kaza dahilinde devr ve teftiş icrası ile mükelleftir. Kaymakamın senede iki def'a nahiye merkezlerini ve kazanın en az on beş göyünü devr ve teftiş etmesi meşrut olup devr ve teftiş müddeti ile icra zamani Vali ile bilmuhabere tayin olunur. Bu devr ve teftiş mecburiyeti haricinde Kaymakam lüzum görürse Valiye malumat vermek şartile kazasının köylerini devr ve teftiş edebilir.

Fastı: 5

Nahiye müdür ve memurlarının vazifeleri
Nahiye Müdürü ve Nahiyedeki vazifesi

MADDE 52 — Nahiye müdürü nahiyede en yüksek Hükümet memurudur. Nahiye dahilinde kanun ve nizamnamelerin tatbikini te'min ile muvazzaf olup bunların kendisine tevdi eylediği vazifeleri amirinin nazareti altında ifa ve salahiyetleri istimal ile mükelleftir.

Müdür Nahiyenin işleri hakkında merbut bulunduğu Kaza ile muhabere ve aldığı emirleri ifa eder.

Emniyet ve asayiş ve Jandarma kuvvet

MADDE 53 — Nahiyenin emniyet ve asayişini muhafazadan Müdür mes'uldür. Nahiyeye mürettep Jandarmalar bu hususta müdürden aldıkları emirleri ifa eder.

Köy kanununun tatbikini mürakabe

MADDE 54 — Müdür, Nahiyesi dahilinde köyleri köy kanunu hükümlerine göre nazaret ve mürakabesi altında bulundurur.

Müdür halkın müracaat ve şikâyetlerini dinler

MADDE 55 — Müdür Nahiyesi dahilindeki halkın müracaat ve şikâyetlerini dinler. Salâhiyeti dahilindeki işleri yapar ve hariçdeki işleri de amirinden sorar.

Nufus kanununun hükümlerini tatbik ve icra

MADDE 56 — Müdür nufus kanununun ve nizamnameleri hükümlerinin ve bu hususta amirinden alacağı emirlerin tamamen tatbik ve icrası ile mükellefdir.

Nahiye memurları müdürden alacakları emirleri ifa ve infaz ederler

MADDE 57 — Nahiye memurları, müdür

MADDE 52 — Kaza dahilinde bulunan adliye ve askeriye daireleri müstesna olmak üzere bilumum Devlet daireleri kaymakamın teftiş ve mürakabesi altındadır. Yalnız kazanın vaziyeti mahsusası icabatından olarak bulunan müesseseleri validen emir aldıktan sonra teftiş eder. Mamafi muayyen maddeler üzerine suiistimal vukuunu ihbar eylediği takdirde derhal tahkikat icrasına başlar ve vilâyete de malûmat verir.

MADDE 53 — Kaymakam kaza dahilinde devrü teftiş icrasile mükelleftir. Kaymakamın senede iki defa nahiye merkezlerini ve her nahiyeye merbut köylerden en az üçünü devretmesi meşrut olup devir müddeti ile icra zamamı vali ile bilmuhabere tayin olunur.

MADDE 54 — Kaymakam her sene valiye kanun ve nizamnamelerle uhdesine mevdu vazifeleri ne dereceye kadar ifa eylediğini gösterir surette bir rapor Dahiliye Vekâletince yapılacak nümuneye tevfikân tanzim edilip valinin raporu için tayin olunacak zamandan iki ay evel vilâyete gönderilir. Valinin raporunda kaymakamların raporları hakkında da mütaleata bulunur.

MADDE 55 — Kaymakam kaza dahilinde bilhassa köy kanununun tamamı tatbikile mükellef olup 61 inci madde mucibince nahiye müdürlerinin altı ayda bir gönderecekleri raporları tetkik ve bunların hakikatı hale mutabakatlarını esnai devirde teftiş ile tesbit eder. Neticelerini mahsus talimatı mucibince valiye bildirir.

MADDE 56 — Kaymakam kaza dahilinde hayvan sıratının kat'i surette önünü almak için mütamadî takibatta bulunur.

MADDE 57 — Kaymakam muhtelif za-

MADDE 52 — Nahiye müdürleri nahiyede en yüksek hükûmet memurudur. Nahiye dahilinde kanun ve nizamnamelerin neşr ve ilân ve tatbikını temin ile muvazzaf olup bunların kendisine tevdi eylediği vazifeleri âmirinin nazareti altında ifa ve salâhiyetleri istimal ile mükelleftir.

Müdür nahiyenin işleri hakkında merbut bulunduğu kaza Kaymakamı ile muhabere ve aldığı emirleri ifa eder.

manlarda bizzat veya bilvasta hapisaneyi teftiş eder ve lâzımgelen ıslahatı icra eyler.

MADDE 58 — Kaymakam, ammenin sıhhatını muhafaza, müstevli ve sârî hastalıkların men'i hususlarında hükümet tabipleri ve fen memurları tarafından gösterilecek tedbirler ittihaz eder.

Nahiye müdür ve memurlarının vazifeleri

MADDE 59 — Nahiye idaresinin reisi müdürdür. Nahiye dahilinde kanun ve nizamnamelerin tatbikını temin ile muvazzaf ve bunların kendisine tevdi eylediği bilcümle vazifeleri ifa ve salâhiyetleri istimal ve devletin ve ahalinin hukukunu vikaye ile mükellef olup nahiyesinin umur ve muamelâtı hakkında merbut bulunduğu kaza ile muhabere ve aldığı emri ifa eder.

MADDE 60 — Nahiyenin asayiş ve emniyetini muhafazadan müdür mes'ul olup nahiye dahilindeki jandarmalar bu hususta nahiye müdürlerinden alacakları emirleri ifa ederler.

MADDE 61 — Müdür nahiyesi dahilinde bilhassa Köy kanununun tamamı tatbikile mükellef olup mıntakasındaki Köyleri nazaret ve mürakabe altında bulundurur ve her altı ayda bir Dahiliye Vekâletine yapılacak nümune veçhile tanzim edeceği raporu kazaya gönderir.

tarafıdan dairelerine ait ve kanun ve nizamnamelerine uygun verilen emirleri ifa ve infaz ile mükelleftirler .

Fasıl : 6

Vilâyet ve kaza idare hey'etleri teşkilatı
Vilâyet idare hey'eti

MADDE 58 — Vilâyet idare hey'eti: Valinin riyasei altında Mektupçu, Defterdar, Maarif Müdrü, Nafia baş mühendisi ile Sihhiye ve Ziraat Müdürlerinden teşekkül eder.

Vali mazereti halinde Muavinini ve Muavin bulamayan Vilâyetlerde Mektupçuyu Hey'ete riyâşet etmek üzere tevkil edebilir.

Lüzum görülen Vilâyetlerde Valinin riyaseti altında bulunmak ve mülkiye veya hukuk mektepleri me'zunlarından intihap edilmek üzere üç âzadan müteşekkil idare hey'etleri te'sisine Dahiliye Vekâleti mezundur.

Kaza idare hey'eti

MADDE 59 — Kaza idare hey'eti, Kaymakamın riyaseti altında tahrirat kâtibi, Mal Müdrü, hükümet Hekimi ile Ziraat memurundan mürekkeptir.

Hey'etten olmayan idare şube reislerinin müzakereye iştirak ile rey vermeleri

MADDE 60 — Gerek vilâyet ve gerek kaza idare hey'etlerinde hey'ete dahil olmayan idare şubelerinin reisleri kendi idarelerine ait idari ve istişari işlerin müzakeresinde âza sıfatile davet olunarak o iş hakkında lazım gelen izahtı verir ve re'ye iştirak ederler.

İdare hey'etlerinin idari, istişari ve kazaî kararları

MADDE 61 — İdare hey'etleri; idari, istişari ve kazaî olmak üzere üç tarzda karar ittihaz ederler. İdare hey'etlerinin idari salâhiyetleri kanun ve nizamnamelerle kendilerine verilen vazifelerdir. Vilâyet veya kaymakamlık makpmları tarafından vakî talep üzerine istişari mahiyette beyan edecekleri mütaleadan dolayı idare hey'etleri mes'ul değildir.

MADDE 62 — Müdür muntakası dahilindeki halkın müracaat ve şikâyetlerini istima ve tetkik ederek salâhiyeti dahilindeki umuru icra ve haricindeki işleri de kaymakamdan istizan eder.

MADDE 63 — Müdür nüfus kanun ve nizamnameleri hükümlerinin ve bu bapta kaymakamdan alacağı emirlerin tamamen tatbik ve icrasile mükelleftir. Nüfus memurları olmayan yerlerde bu muamelat nahiye kâtibi tarafından ifa olunur.

MADDE 64 — Nahiye memurları vazifelerine müteallik kanun, nizamname, talimat ve emirler dairesinde umuru ifa etmekle beraber müdür tarafından verilen emirleri de ifa ve infaz ederler.

Fasıl : 4

Vilâyet ve kaza idare heyetleri teşkilâtı

MADDE 65 — Vilâyetlerde idare heyeti valinin riyaseti altında Defterdar, Mektupcu, Hukuk işleri, Maarif, Nafia, Baş mühendis veya mühendisi, Sıhhiye müdürü ile İktisat vekâletine merbut müdürlerin o vilâyette kidemlisinden ve ya bu vazifeleri ifa eden memurlardan teşekkül eder.

Vali mazereti halinde muavini ve muavini bulunmayan vilâyetlerde mektupcu heyete riyaset etmek üzere tevkil edebilir.

MADDE 66 — Her kazada kaymakamın riyasesi altında Malmüdüründen tahrirat kâtibi ile Hükümet tabiplerinden ve İktisat

İdari ve istişari ve kazaî müzakerelerde nisap

MADDE 62 — İdare key'etlerinin idarî ve istişari müzakereleri, mürettep âzamn yarısından bir fazlası hazır bulunmadıkça açılmaz İdarî kararlarda reylerin tesavisi halinde reisin bulunduğu taraf ekseriyeti haizdir.

Kazaî müzakereler, muayyen hey'etin yarısından fazlası mevcut ve âza mevcudu tek olmadıkça açılmaz .

Iptal davaları

MADDE 63 — Vilâyet idare hey'etleri Vilâyet idare şubelerinin, kamakamların ve kaza idare şubeleri ile Mahir müdürlerinin lazımlıca kararları aleyhinde menfaati haleldar olanlar tarafından bu kararların esas, maksat salâhiyet ve şekil itibariyle kanun ve ya nizamnameye muhalifetinden dolayı ikame olunan iptal davalarına bakarlar.

Bu davalar, kararların menfaati haleldar olanlara tebliği ve ya bunların icraya ittilat tarihinden itibaren altmış gün zarfında ikame olunmalıdırlar.

Bu madde hususî kanunlarla Vilâyet ve kaza idare heyetlerine verilen diğer kazaî işlerdeki salâhiyetlere hâlel vermez.

Müddei Umumilik vazifesi

MADDE 64 İdare Heyetlerinin kazaî işlerinde Vilâyetlerde hukuk işleri müdürleri ve bunların bulunmadığı yerlerde mektupcular (ve kazalarda tahrirat kâtipleri) müddei umumî vazifesini görürler.

Âza olmayan daire amirleri

65 — İdare Heyetlerinin kazaî vazife görmek üzere toplanmalarında idarî davaya esas olan kararı ittihaz eden daire amiri âza sıfatıyla bulunmaz. Ve reye iştirak etmez .

İttiraz mekanları

MADDE 66 — Kaza idare Heyetlerinin kararları aleyhine Vilâyet idare Heyetlerinde ve Vilâyet idare heyetlerinin gerek birinci ve

MADDE 66 — Kaza idare heyetlerinin aleyhine vilâyet idare heyetlerinde ve vilâyet idare heyetlerinin gerek birinci ve gerek ikinci

vekâletine mensup memurların kıdemlisinden bir idare heyeti bulunur.

MADDE 67 — Gerek vilâyet ve gerek kaza idare heyetlerinde heyete dahil olmiyan sair şubelerin reisleri kendi idarelerine ait idarî ve istişarî işlerin müzakeresinde âza sıfatile davet olunarak işhakkında lâzım gelen izahatı verirler ve reye iştirak ederler.

MADDE 68 — Bir dairenin ittihaz ettiği karar aleyhine 42 inci madde mucibince vaki olacak itiraz üzerine idare heyetinde müzakere icra edilirken mezkûr kararı ittihaz eyliyen daire amiri âza sıfatile bulunamaz ve reye iştirak edemez.

MADDE 69 — İdare heyetleri, idarî, istişarî, kazaî olmak üzere üç tarzda karar ittihaz ederler. İdare heyetlerinin idarî salâhiyetleri kanun ve nizamnamelerle kendilerine tevdi olunan vazaihtir. Vilâyet veya Kaymakamlık makamından vaki talep üzerine istişarî mahiyette beyan edecekleri mütaleadan dolayı idare heyetleri mes,ul değildir.

MADDE 70 — İdare heyetlerinin idarî, istişarî müzakereleri reis ve âzanın yarısından bir fazlası hazır bulunmadıkça açılmaz. İdarî kararlarda âranın tesavisi halinde reisin bulunduğu taraf ekseriyeti haizdir.

Kazaî müzakereler, muayyen heyetin yarısından fazlası mevcut ve âza mevcudu tek olmadıkça açılmaz.

MADDE 71 — İdare heyeti mukarreratının itiraz ve tetkik mercii Şurayı Devlettir. Kaza idare heyeti mukarreratında da vilâyet

gerk ikinci derecede verdikleri kararlar aleyhine şurayı Develette alâkadarlar tarafından 669 numaralı Şurayı Devlet kanununa göre itiraz olunabilir. Ancak gerek vilâyet ve gerek kaza idare hey'etleri tarafından askerlik mükellefiyeti kanunu mucibince verilecek kararların derecei saniyede tetkik mercii (103) üncü maddesi mucibince müdafaa Vekâletidir .

Müntahap âzanın vazifeleri

MADDE 67 — Meclisi idarenin müntahap azasına mevdu vazaihin hükûmet tarafından vuku bulacak talep ve maslahatın icabına göre Belediye hey'etlerinin kendi azaları meyanından intihap edecekleri zavât tarafından ifa olunur.

İntihabı mebusan kanunu mucibince meclisi idarenin müntahap azasına ait vezaif mecalisi belediyece ifa edilir .

Nakdi ceza

MADDE 68 — Vilâyet Umumî meclis veya idare heyeti veya mülkî memurlar Reisleri tarafından ittihaz olunan kararların tatbik ve icrasına mümanaat edenler hakkında hususî kanunlarında muayyen cezalar bulunmadığı takdirde mahalleri idare hey'etlerince kabili istinaf ve temyiz olmamak üzere beş liradan yirmi beş liraya kadar cezeyi nakti hükmolunur .

Mülğa kanunlar

MADDE 69 — 31 Mart 329 tarihli idarei umumiye vilâyat kanununun idarei umumiye ait kısmı ile kâffe müzeyyelatı ve işbu kanun ahkâmına mugayir umumî ve hususî bilumum kavanin ahkâmı mülğadır .

MADDE 70 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir .

MADDE 71 — Bu kanun hükümlerini icraya Başvekil ve Adliye, Millî Müdafaa, Dahiliye, Hariciye, Maliye, Maarif, Nafia,

derecede verdikleri kararlar aleyhine Şurayı Devlette alâkadarlar tarafından Şurayı Devlet kanununa göre itiraz olunabilir. Ancak gerek vilâyet ve gerek kaza idare heyetleri tarafından Askerlik mükellefiyeti kanunu mucibince verilecek kararların derecesi saniyede tetkik mercii (103) üncü maddesi mucibince Müdafaa Vekâletidir.

MADDE 67 — İdare heyetlerinin mülga müntehap âzasına mevduğ vazifeler Hükümet tarafından vuku bulacak talep ve maslahatın icabına göre Belediye heyetlerinin kendi âzaları meyanından intihap edecekleri zevat tarafından ifa olunur.

MADDE 68 — Vilâyet umumî meclisi veya idare heyeti veya mülki memurlar Reisleri tarafından ittihaz ve usulen tebliğ veya ilân olunan kararların tatbik ve icrasına mümaneat edenler hakkında hususî kanunlarında muayyen cezalar bulunmadığı takdirde mahalleri idare heyetlerince kabili temyiz olmamak üzere beş liradan yirmi beş liraya kadar cezayı nakdî hükmolunur.

MADDE 69 — İşbu kanun ahkâmına muğayir olan umum kavanin ahkâmı mülgadır.

idare heyetidir. Ancak gerek vilâyet ve gerek kaza idare heyetleri tarafından askerlik mükellefiyeti kanunu mucibince kararların dereceli saniyede tetkik mercii mezkûr kanununun 103 üncü maddesi mucibince Millî Müdafaa vekâletidir.

MADDE 72 — Her nevi muamelât ve mukarreratın alâkadarlara tahriren tebliğinden ve idarî vazifenin vesilesile vukubulan ef'al hakkında icraya ittıla tarihinden itibaren alâkadarların idare heyetlerine müracaat müddeti kanunu mahsuslarında muayyen olmyan ahval de altmış gündür.

MADDE 73 — Vilâyetin idarî şubelerinden ittihaz olunan kararlar aleyhine alâkadarlar tarafından vukubulan itiraz vilâyet idare heyetince tetkik ve işbu heyet kararı aleyhine de Şurayı Devlete müraceat olunur. İdare heyetlerinin idarî davaları tarzı tetkik ve rüyeti kanunu mahsus ile tayin olunur.

MADDE 74 — Vilâyet meclisi umumi ve idare heyeti veya mülkî memurlar reisleri tarafından ittihaz olunan kararların tatbik ve icrasına muhalefet edenler hakkında hususî kanunlarında muayyen cezalar bulunmadığı takdirde mahalleri idare heyetlerince kabili istinaf ve temyiz olmak üzere beş liradan yirmi beş liraya kadar cezayı nakti hükmolunur.

MADDE 75 - 74 — Üncü madde mucibince hükmedilen nakdî cezaları vermekten imtina edenlerden cezamın tahsili hakkında idare hey'etince tanzim olunacak müzekkere en büyük mülkiye memurunun tahrirî işaretile tenfiz için müddeii umumiliğe tevdi ve muhakemeye hacet kalmaksızın ceza kanununa tevfikana nakdî cezalar müddeii umumilikçe hapis cezasına bittahvil derhal icra olunur.

MADDE 76 — Bu kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Hey'eti memurdur.

16-1-929

Da. V. M. M. V. Ad. V. Bş.V.
Ş. Kaya M. Abdülhalik M. Esat İsmet
Na. V. Mf. V. Ma. V. Ha. V.
Recep İsmet Ş. Saracoğlu D. T. Rüştü
S. İ. M. V. İk V.
D. Refik M. Rahmi

İktisat ve Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekilleri memurdur.